

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so upravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

'Delavci vseh dežel, združite se!'

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, pripoje-
noga spodaj ali
na ovitku. Ako (511)
je številka...
točje naročnine, Prole-
tarij, ponovite je takoj.

ŠTEV. (NO.) 510.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 19. JUNIJA, (JUNE) 1917.

LETO (VOL.) XII.

Wilsonovi mirovi pogoji.

Ko je prihajala ameriška komisija v Petrograd, je dala vlada Zedinjenih držav objaviti sledeči manifest, v katerem razlaga predsednik vojne cilje Amerike:

Z ozirom na bližajočo se obisk Rusije od strani ameriške delegacije, ki ima izraziti globoko prijateljstvo ameriškega ljudstva do ruskega ljudstva in razpravljati o najboljših in najpraktičnejših sredstvih za sodelovanje obeh narodov v nadaljevanju sedanje vojne za svobodo vseh narodov do končne zmage, imam priliko, da v luči novega prijateljstva ponovno izrazim cilje Združenih držav, ki so nam bili pred očmi, ko smo stopili v vojno.

V zadnjih par tednih so bili ti cilji vsled napačnih in zavajajočih izjav v javnosti precej zaviti v meglo; program, za katerega se borimo, je pa tako monumentalnega, velikega in značilnega pomena za vse človeštvo, da ne sme biti niti za trenotek o njem nobenih napačnih pojmov ali nesporazumnosti.

Vojna se je začela proti Nemčiji, in tisti, ki so na čelu nemške vlade, se v svoji krčeviti želji, da uidejo neizogibnemu porazu, poslužujejo vseh mogočih sredstev, še celo skupin in strank svojih lastnih ljudi, naprav katerim niso bili nikdar pravični in tolerantni, da bi razširili propagando na obeh straneh morja, ki bi jim ohranila vpliv v tujini in oblast doma na škodo ljudi, ki jih zdaj izrabljajo.

Staljšee Amerike v tej vojni je tako jasno označeno, da se ne more nihče izgovarjati, da ga krivo razume. Amerika ne išče materialnega dobička, niti podjarmljenja kakršnekoli vrste; ona se ne vojskuje za nobene sebične namene, pač pa se vojskuje za osvoboditev narodov povsod izpod agresivnosti avtokratičnih sil.

Vladajoči razredi v Nemčiji so pričeli zadnje čase govoriti o enaki osvoboditvi in o pravičnosti svojih namenov, toda le v to svrhu, da si ohranijo oblast v Nemčiji in sebične pridobitve, katere so si prisvojili po krivici zase in svoje privatne projekte nadvlade od Berlina do Bagdada in še dalje.

Nemški vladajoči razredi so dobili v mrežo svojih intrig vlado za vlado, ne da bi odprto osvojili njihove teritorije, in te intrige so naperjene naravnost proti svetovnemu miru in svobodi narodov.

Mreža teh intrig mora biti raztrgana, toda raztrgana ne bo toliko časa, dokler ni poplačana krivica, ki je že storjena; vrhutega je treba storiti zadostne ukrepe, da se mreža teh intrig nikdar več ne povrne in ne razplete.

Nemška cesarska vlada in tisti, ki jih izrablja za svoje orodje, hočejo seveda garancij, da se vojna konča na podlagi status quo ante bellum. Bil je status quo, iz katerega se je porodila sedanja nezasišana vojna — in bil je status quo, iz katerega je nemška cesarska vlada zajela svoj obost ob mejah Nemčije in svoje gospodstvo in razprežen vpliv izven svojega cesarstva.

Ta status se mora izpremeniti v toliki meri, da se kaj takega, kot je zdaj, nikdar več ne zgodi.

Mi se vojskujemo za svobodo, samoupravo in nediktiran razvoj vseh narodov, in vsaka tačka sporazumljenja, ki konča to vojno, mora biti izdelana, izvršena in sprejeta v to svrhu.

Najprvo se morajo poravnati storjene krivice in potem se morajo ustvariti zadostne varstvene naredbe, da preprečijo vsako ponavljanje teh krivice.

Mi se ne smemo ozirati na sredstva le zato, ker morda zvane prijetno; praktična vprašanja se imajo rešiti le s praktičnimi sredstvi. Fraze ne bodo dosegle ničesar. Vprašanja se imajo rešiti učinkovito in vse, kar je potrebno v ta namen, se ima izvršiti.

Vsa sredstva za dosego tega namena pa morajo služiti principu, in princip je jasen: Noben narod ne sme biti prisiljen, da živi pod vlado, pod katero ne mara živeti; noben teritorij ne sme biti v druge roke, izven nje, da dobe ljudje, ki tam bivajo, ugodno priliko za življenje in svobodo.

Nihče ne sme zahtevati vojne odškodnine; izvenzki to, kar se smatra za povračilo za storjeno škodo in krivice; oblast se ne sme izpremenjati, izvenzki tam, kjer bo jamčila bodoči svetovni mir in bodočo blaginjo in srečo ljudstva.

Nato se morajo svobodni narodi združiti v skupno zvezo, v resnično in praktično skupino v svrhu, da z združenimi silami zajamejo mir in pravičnost v medsebojnih odnošajih.

Bratstvo človeštva ne sme biti več lepa, toda prazna fraza, temveč mora dobiti strukturo sile in realnosti. Narodi se morajo zavedati svojega skupnega življenja in stopiti v tesno kolo, da varujejo svoje življenje proti nasilju avtokratične, samovladne sile.

V dosegu teh ciljev lahko žrtvuemo svojo kri in imetje, kajti to so stvari, katerih si že od nekdaj želimo. In če ne žrtvuemo svoje krvi in imetja in ne zmagamo sedaj, se ne homo nikdar več v svetovni mir in blaginjo in srečo ljudstva.

Dan je prispevek, moramo zmagati ali podležti. Ako nas avtokratične sile — azdele, homo podlegli; če pa ostanemo skupaj nerazdeljeni, te-

daj nam je zagotovljena zmag in svoboda, ki jo prinaša zmaga.

Tedaj homo lahko in smemo biti milostni, nikakor pa ne smemo biti zdaj ne potem slabi, niti ne smemo spregledati ene same garancije pravičnosti in varščine.

WOODROW WILSON.

Predsednikova izjava o vojnih ciljih Amerike je bila od mnogih strani željno pričakovana. V Zedinjenih državah je bilo zadnje čase nekoliko shodov, ki so apelirali na Wilsona, da bi označil namene, za katere se bojuje Amerika. Objavljeni manifest je torej tudi odgovor na ta vprašanja in ameriška javnost pozna sedaj mirne pogoje svoje vlade.

Prvo, kar se more reči o tej izjavi, je to, da je sestavljena v širokih potezah, in je bolj podobna slavnostnemu manifestu, izrekaioćemu gotova splošna načela, kakor diplomatskemu aktu.

To se vjema z Wilsonovo naturo, ki ljubi lep jezik in cvetoč slog, četudi gre to večini na škodo večje jasnosti. Že dostokrat smo opozarjali na njegovo ideologijo, ki se tudi v tem manifestu ne zatajuje.

Po vsem, kar vemo o predsedniku, nas nič ne preseneča, da ni v njegovi izjavi nobene besede o gospodarskih vzrokih in o gospodarskem ozadju vojne. On govori o agresivnosti avtokratičnih sil, pa je popolnoma slep za kapitalistične sile, ki diktirajo avtokraciji agresivnost, napadanje.

Da je Nemčija, oziroma Avstrija kot izvrševalka njene volje pričela vojno, pripisuje predsednik očitno le hohenzollernski avtokraciji. Toda kakor je resnično, da živi v absolutnem monarhizmu ogromna imperialistična sila in da bi se kajzer Viljem s svojo do blaznosti segajočo domišljijo najrajši videl na tronu vsega sveta, je vendar jasno, da je bil veliki kajzer le nezavedno orodje večjih, močnejših sil, ki so veliko bolj prozaične, kakor blišči kruna in sijaj žezla, a vendar v naši dobi veliko bolj odločujoče.

Wilson govori o nemškem stremljenju po oblasti od Berlina do Bagdada in še dalje, in ima v tem popolnoma prav. Kakor se pa zdi, je povsem prezrl, da je to stremljenje v prvi vrsti kapitalistično in da ga je nemškemu kapitalizmu diktirala njegova notranja potreba. Velikanski razvoj nemške industrije izza prusko-francoske vojne, podprt s francoskimi milijardami, ki so bile plačane za vojno odškodnino, je naravno povzročil, da ne more nemška industrija prodajati svojih produktov doma. Iskala je nove trge na svetu, pa si je hotela do njih otvoriti prosto pot, ki drži čez Balkan in Malo Azijo.

Črta Berlin-Bagdad je predvsem kapitalistično-turška črta, po kateri je nemški kapitalizem neovirano hotel priti do novih fantastičnih profitov.

Gotovo je avtokracija mogočno podpirala to stremljenje in se večini niti ni zavedala, da pospešuje tuje namene. Kajzerstvo je mislilo, da žene, pa je bilo samo gnano. Junkerji, ki večinoma zaničujejo kapitaliste, ker vidijo v njih obogatele plebejce, hoteče izpodrinuti stari plemstvo, so stali na strani kajzerstva, nadajoči se, da se vrne s povečano vladarsko močjo tudi njihova stara glorijska; a v dejanju so vendar tudi oni porivali voz kapitalizma.

Ne more se tajiti, da so igrala nacionalna nasprotja veliko vlogo in olajšala klanje. Tudi povsem votle fantazije, na primer ubožna ideja, da je naloga Nemčije podati vsemu svetu četudi po sili svojo kulturo, so imele svoj delež.

Iz mnogih majhnih pritokov se zbirajo velike reke in tudi sedanja vojna je imela mnogo virov. A če ne more človek razkriti vsakega najmanjšega studenčka, vendar ne bi smel prezreti glavnega in najbolj odločilnega vzroka. Prvi in poglavitni krivice svetovne tragedije je kapitalizem.

Niti ne sanja se nam, da je Wilson to namenoma zamolčal. Toda njemu filozofu, živčemu v starih metodah zgodovinopisja, je kapitalizem bajka, če ne španska vas. Ker vemo že davno, da je tako, se tudi ne čudimo, da ni posvetil kapitalizmu v svoji izjavi nobene besede.

Ali ker je prezrl najmočnejši vzrok vojne, je moral ostati njegov manifest tudi na koncu pomanjkljiv. Že po tistem velikem govoru, v katerem je v kongresu še pred vstopom Amerike v vojno označeval svoje mnenje o bodočem miru, smo opozarjali na to napako.

Predsednik Wilson misli, da se s politično preureditvijo zemljevida lahko absolutno zavaruje mir. Ker ne vidi, da je sedanjo vojno povzročil kapitalizem, ne prihaja do spoznanja, da bo kapitalizem tudi zanaprej lahko povzročal vojne, dokler bo eksistirala. Navdušuje se za zvezo narodov, pa ne jemlje v poštev, da gre vsaka zveza lahko v koso, če jo razdenejo notranji spori in da niso narodi nikdar varni takih sporov, dokler imamo tekmo za profite.

Wilson govori o ukrepih, ki dajejo garancije za trajen mir in misli pri tem na obligatorična razsodišča. A zopet je prezrl, da se morejo taka razsodišča bistveno opirati le na pogodbe, da se pa pogodbe lahko raztrgajo, kakor je Nemčija

raztrgala belgijsko nevtiralnost, kakor je Italija raztrgala alianco z Avstrijo in Nemčijo.

Kdorkoli je vpraševal za Wilsonove mirovne pogoje, je moral biti seveda prepričan, da ne bodo socialistični. Če jih promatramo in uvažujemo, moramo torej sprejeti dejstvo, da jih je sestavil načelnik meščanske vlade in da najdemo v njih meščanske ideje. Ako bi se danes sklepal mir in bi ga sklepali socialisti vseh dežel, bi morali biti njegovi pogoji neizogibno drugačni, nego so Wilsonovi. Temelj socialističnega miru bi morala biti odstranitev kapitalističnega sistema in če bi bili socialisti merodajni faktor pri sklepanju miru, bi se o taki odstranitvi lahko resno govorilo.

Ne vemo še, kako bo takrat, kadar se bo res sklepal mir. Danes še ni tako in Wilson je predsednik faktične meščanske vlade; torej moramo vprašati, kakšni so njegovi nameni in cilji.

Hvalevredna je predsednikova izjava, da ne išče Amerika materialnega dobička niti podjarmljenja kakršnekoli vrste, da se sploh ne vojskuje za sebične namene.

To je predsednikova izjava. Nismo pa prepričani, da bodo ameriški kapitalisti v duši soglašali z njo. Kapitalistična psihologija ne more biti drugačna, nego je. Profit je duša kapitalizma in ameriški kapitalizem ni v tem nobena izjema. Naši veliki trusti bodo javno gotovo soglašali z Wilsonovim razglasom in naši finančniki, bodo glasno hvalili njegovo nesebičnost. Besede pa pogostoma služijo le za to, da zakrivajo prave misli. Veliki dobičkarji smatrajo vojno že danes za krassen vir novih ogromnih profitov in praktičarja ta nazor predvsem doma, o čemer zadostno priča nezasišana in od dne do dne rastoča draginja vseh življenskih in kulturnih potrebščin.

Kapitalisti pa tudi ne verjamejo, da je skromnost in nesebičnost napram tujim naloga Zedinjenih držav, in če bi se dal mir napeljati v tak tir, da bi Amerika osvojila nekoliko novih dežel, bi peli kapitalisti hozana tisti vladi, ki bi to storila.

Toda Wilson izjavlja, da noče Amerika nobenih aneksijskih in sploh nobenega dobička. In s tem popolnoma soglašamo.

Prezreti pa ne moremo, da je Wilson ena sila, kapitalizem pa druga. Če poznamo njegov značaj, moramo biti prepričani, da bo porabil vs svoj vpliv za svoje namene, ki ne soglašajo z nameni predsednikovega manifesta. Zoper pritisk, ki pride nedvomno od strani kapitalizma, more le delavski razred napraviti protitež. Socializem mora stati na straži in storiti vse, kar je mogoče, da se poveča moč delavskega razreda, ki mora siliti na to, da se sklene od Wilsona označeni, ne pa od kapitalizma pričakovani mir.

Ako bi imela vlada globokejši vpogled v sistem sedanje družbe, bi morala zaradi nesebičnosti svojih vojnih ciljev, ki jih predsednik Wilson naglašava v svojem manifestu, sama hrepeneti po tem, da bi se oprla na delavski razred in se rešila vseh kapitalističnih pritiskov. Sama bi morala pomagati, da se porže kapitalističnemu hrepenenju gremen in da se poveča moč delavstva. Nastopiti bi morala predvsem zoper brezvestno profitarstvo doma in se poslužiti energičnih sredstev v ta namen. (Prezveti bi morala v svojo upravo vsa podjetja, ki imajo sposobnost, da podražujejo življenje ljudstva in vsa sredstva, od katerih je odvisna aktivnost naroda. Polastiti bi se morala vse industrije, ki dela za tuje trge in stremi vsled tega po osvojevanju; s to industrijo v svojih rokah bi lahko avtoritativno izjavila, da ne gre za osvojevanjem, kajti sama bi produkcijo lahko tako uredila, da ji ne bi bilo treba aneksijskih.)

Od vlade, ki je buržvazna in ki povrh še ne uvažuje političnega pomena kapitalizma, ne moremo pričakovati, da bo tako ravnala iz lastnega nagiba. Zato pa je treba primerne moči, ki prepreči odplavanje vlade v kapitalistično strujo; s svojimi silami mora delavski razred pomnožiti svojo moč, zlasti svojo politično moč in jo porabiti, da se uredi beseda Wilsonovega manifesta o nesebičnih namenih Amerike. Pot do te moči pa mu mora kazati in krčiti socialistična stranka; nobena druga naloga ne more biti v sedanjem času važnejša zanjo.

V svoji noti govori predsednik Wilson o intrigah, s katerimi je dobila nemška vlada eno deželo za drugo v svojo mrežo, ne da bi bila odprto osvojila njih teritorije.

Nič ne bi škodovalo, če bi bil Wilson to bolj jasno povedal. Njegova opazka se tiče zaveznic Nemčije, in sicer v prvi vrsti Avstrije. S tem je izrečeno le to, kar govorimo sami že tri leta; Nemčija je napravila iz Avstro-Ogrske popolnoma podložno državo in iz Habsburžanov so Hohenzollerni napravili svoje vazale. Ko je to izvršila, ni bilo posebno težko dobiti še koburskega Ferdinanda in turškega sultana s svojo mrežo.

Tudi če ne bi zahtevale centralne sile nobenih aneksijskih, kar je pa z ozirom na njih molk že samo ob sebi dovolj dvomljivo, bi pomenil ta položaj ogromno zmago Nemčije, in sicer tako zmago, ki bi bila svetu in njegovemu bodočemu miru skrajno nevarna.

Zakaj?

Ako ostane Avstrija pod vrhovnim poveljstvom Nemčije, čemur se ne bi mogla upirati, ako bi se sklepal mir "z ozirom na sedanji vojni zemljevid", kakor je dejal Bethman Hollweg, se pričene v Avstriji nasilno germaniziranje, kakršnega še nikdar ni bilo tam, dasi je bila volja za ponemčenje vseh narodov v vladnih krogih vedno velika. To se lahko zaključuje po načinu, kako je Nemčija germanizirala Poljsko in Alzacojo.

Ali ta proces se ne bi izvršil mirno. Avstrijski narodi so preveč samozvestni in predelgo so stali nacionalni boji v ospredju vsega javnega življenja, da bi se brez upiranja vdali raznaroditvi. Njihov odpor bi provociral večji pritisk oblasti; čim večji bi postajal tlak, tem večji bi bil po vseh logičnih zakonih in po vseh dosedanjih izkušnjah protitlak. Po vsej habsburški monarhiji bi se razvneli najljutejši nacionalni boji, in kakor kaže vsa zgodovina Avstrije, bi jim sledil od dne do dne najsilnejši absolutizem.

Avstrijski narodi niso barbari; tudi niso družbe idiotov. Vsak med njimi je pokazal velike sposobnosti in porodil velike umove. Kako je vendar to, da ni cvetel vladni in dinastični absolutizem nikjer tako kakor v Avstriji, če odštejemo staro Rusijo in Turčijo, kateri so na Dumaju in Berlinu prezirljivo imenovali "Halbasien"? Kako je to, da niso mogli avstrijski narodi vsi skupaj pridobivati večje politične svobode in se v tem oziru izenačiti z zapadno Evropo? Kako to, da niso mogli ohraniti v praktični veljavi niti tiste ustave, ki jo je morala avstrijska vlada vpeljati po porazu leta 1866.?

Nacionalni boji dajejo na to najboljši odgovor. Ker je vlada vedno lahko izigravala narod proti narodu, ker so stala nacionalna nasprotja najočitnejša pred očmi vseh, ker so ostale vse nacionalne zahteve neizpolnjene in so tako najbolj razvemale vse strasti, so ostajali vsi drugi problemi, kulturni, gospodarski, socialni masam zastrti; vlada je pa imela prosto roko in je vedela, da z nacionalizmom lahko preslepi večino vseh narodov in brez strahu utrjuje politični absolutizem.

Nacionalni boji so omogočali večno vladanje s paragrafom 14, razpuščanje ali preziranje parlamenta, vnebovpijočo starokopitost deželnih zborov, komisarjat na Češkem, Kluenovo vlada in Cuvajevo avtokracijo na Hrvaškem, absolutizem v Bosni in Hercegovini, zaostajanje socialnega zakonodajstva, stagnacijo narodnega gospodarstva in žalostno kulturno močvirje.

Naj se nacionalni boji še poostre, in poostri se z njimi tudi avtokracija. Kdor pa misli, da provocira povečani despotizem revolucijo, brodarji po oblakih, kajti goloroko ljudstvo gre lahko iz obupa v smrt, ne more pa voditi uspešnega boja s tako organizirano soldatesko, kakršna je avstrijska ali nemška. Saj je bilo poizkusov upora že doslej dovolj; večini so bili nacionalni, večini razredni, večini politični. Bilo jih je na Češkem, v Gradcu, v Galiciji, v Trstu, in Ljubljani, v Zagrebu; povsod so bili v krvi zadušeni in uspeha niso prinesli nobenega.

Take razmere v notranjem položaju pa nimajo le domačega pomena. Avstrija ni edina država na svetu, ampak ima vseokrog sosedo, ki se v svojem interesu zanimajo za njene dogodke. Stara reč je, da je Italija vedno izpod trepalnic gledala ne le na Trentin, ampak na vse primorske kraje in na Dalmacijo; njeno poželjivost in njen up, da prejalisej doseže svoje namene, je vzpodbujala notranja avstrijska slabost, ki so jo povzročali nacionalni boji.

Oficielna Avstrija je vedno trdila, da ima Srbija sovražne namene proti njej. Ne glede na to, če je v tem kaj resnice ali ne, si ne bi bila mogla Srbija privoščiti takih namenov, če ne bi bila Avstrija vsled nacionalnih bojev razjedena in če bi bili uživali njeni narodi take politične, socialne in kulturne dobrote, da bi bili zadovoljni in da si ne bi bili želeli nikamor drugam.

Carska Rusija je imela osvojevalne cilje proti Avstriji; vzroki, da je gojila nađe na pridobitve in da se je za to tudi pripravljala, so bili enaki.

Toda tudi Avstrija sama je bila zaradi svojih nacionalnih homatij militaristična in agresivna država. Da nas ne bo zopet kdo napačno razumel, naj dodamo, da ni bil nacionalizem edini vzrok njenega oboroževanja, toda bil je eden izmed mnogih. Ker je vedela, da morajo opisane razmere vzbujati poželjivost sosedov, se ni nikdar čutila dovolj varne in je mislila, da doseže varnost le tedaj, če razširi svoje meje.

Ako se vzroki, tičečiji v nacionalnih bojih, ne le vrnejo, ampak še povečajo, se mora logično povečati tudi vsa njih nevarnost; ne je da bo Avstrija domač pekel, ampak Damoklejev meč vojne bo vedno visel nad vso Evropo.

Zveza centralnih sil v obliki, v kateri se nam javlja tekom vojne, je takozvani srednjeevropski blok; v resnici je bil to nemški imperium.

Nevarnost vsakega takega imperija je znana izza časov rimskega cesarstva. Z njim bi bila Evropa presekana v dva dela, Vzhod ločen od Zapada. V času, ko stremi vse — zavedno ali neza-

Wilsonovi mirovi pogoji.

vedno — za koncentracijo, ko postaja zveza narodov od dne do dne jasnejši problem in tudi jasnejša želja. Bila bi taka barikada skozi vso Evropo nezmožna. Bila bi torej nevarnost, da ne dvignejo s tako barijero ločene države zoper to vedno grožnjo in da pride nova vojna od te strani.

Nič manjša pa ne bi bila nevarnost, da potegne Nemčija sama v doglednem času za meč — bodisi za takozvano preventivno vojno, to se pravi, da prehititi svoje možne sovražnike, ali pa za enostavno osvajanje.

Uspeh, ki bi ga bila dosegla z združitvijo vse srednje Evrope pod svojo oblastjo, bi bil prevelika vaba za razširjenje te oblasti, da bi se je mogel imperializem dolgo ogibati. V sedanji vojni zmagovita Nemčija bi se čutila sposobna še za večjo vojno in za večjo zmago.

Danes govore kajzer in njegovi generali o nepremagljivosti nemške armade. Danes izhajajo v Nemčiji članki in brošure o potrebi nove vojne po sedanjih, in cenzura ne ovira njihov izdaj. Danes govori že Bethmann Hollweg, da bo Nemčija po vojni obdana od samih sovražnikov in da bo morala biti mogočno pripravljena.

Vse to daje jasne pojme, kaj bo, če zmaga Nemčija.

Le logično je, da vzame tedaj Avstrijo tudi vojaško pod svojo kontrolo, oziroma da obdrži tisto militaristično kontrolo, ki si jo je prisvojila tekom vojne.

Sodbe o avstrijski vojski so v Nemčiji slabe in bi bile še slabše, če ne bi bilo treba nekoliko previdnosti zaradi sovražnikov. Če bi bila avstrijska vojska tako dobra in tako pripravljena, kakor je nemška, bi bile centralne sile se prisilile vse nasprotnike na kolena — to je mnenje Nemčije. Za tem se pa skriva teorija, da mora Nemčija le Avstrijo tudi vojaško popolnoma vzeti v svoje roke, pa bo v novi vojni lahko dosegla vse, česar ni dosegla v sedanji vojni.

Zmaga Nemčije in ustvarjenj "Centralne Evrope" pod nemško hegemonijo bi torej pomenilo novo, mogočno vojaško pripravljavanje, izpremembo vse Evrope v ogromno vojaško taborišče, in naposled novo strašno vojno, ki bi bila še nezogibna posledica tega oboroževanja in neznozne vsestranske napetosti.

Wilson pravi v svoji noti, da se mora status, ki je bil pred vojno, izpremeniti v toliki meri, da se kaj takega, kar je sedaj, nikdar več ne zgodi.

Še enkrat ponavljamo, da nima prezident Wilson pri tem socializma v mislih, ker ga po svoji vzgoji, po svojem na enostranskem historiciz-

mu utemeljenem znanju, po vsem načinu svojega mišljenja ne more imeti. A da se nikdar več ne bi moglo ponoviti kaj takega, kakor je sedaj, bi moral pasti kapitalizem, ker se ne more in ne more izpremeniti resnica, da je s kapitalistično produkcijo in trgovino nezogibna spojena konkurenca, da nastajajo iz te konkurenice nasprotja in spori in da se taki spori na koncu konca krvavo "uravnavajo" z vojno.

Ker pa Wilson prav gotovo ne gre za tem, da se postavi ves svet na socialistično podlago, je njegova beseda, da se "nikdar več ne ponovi, kar je sedaj," pretirana.

Toda kljub svojemu visokemu uradu je vendar tudi prezident Wilson človek, ki ne drži usode sveta v svojih rokah. On lahko označuje svoje cilje, lahko koraka proti njim, lahko jih tudi doseže; ampak če bi potem hotel svetovnemu razvoju ukazati "Stoj!" — bi se skrhalo njegova moč.

Vpraša se pa, če drži pot, ki jo označuje Wilson, v smeri k socializmu, ali če odvaja od njeza v stran. V zadnjem slučaju bi morali brezobzirno nastopiti proti vsaj njegovi politiki, in če ne bi mogli sami doseči pozitivnega uspeha, bi morali napeti vse moči, da bi preprečili vsak njegov uspeh.

Drugače je v prvem slučaju. Faktično stoji predsednik Wilson pred nami v vlogi voznika, ki nas noče peljati do našega cilja; toda upregel je svoj voz za vožnjo do postaje, ki loži ob naši poti. Tisti cilji, ki jih označuje za svoje vojne cilje, niso socializem, toda njih ureditvenje pravi da socializmu in ga pospeši, če je to njegova volja, ali pa če ni.

Bilo bi nezmyselno odklanjati pripravljavanje, ki me lahko potegne do pol poti, le zato ker me ne pelje do kraja. Bilo bi nezmyselno reči, da bom rajši tekal, ker voz ni moj. Na postaji, od katere noče od peljati dalje, bom gledal, da dobim sam vajeti in bič v roke, pa bom od njegovega cilja pognal do svojega.

Preureditven stanja v Evropi, ki ga ima Wilson po svoji noti pred očmi, označuje stavek:

"Noben narod ne sme biti prisiljen, da živi pod vladno, pod katero ne mara živeti; noben teritorij ne sme priti v druge roke, izvzemši v svrhu, da dobe ljudje, ki tam prebivajo, ugodno priliko za življenje in svoboda. Nihče ne sme zahtevati vojne odškodnine, izvzemši to, kar se smatra za povračilo za storjeno škodo in krivico."

Če ne bi bil iWilson tako željan originalnosti, kakor je je in če ne bi čutil potrebe, da pove naj-

navadnejšo reč na nenevaden način, bi bil lahko enostavno ponovil tri pogoje ruskih socialistov:

Nobene aneksije;
Nobene vojne odškodnine;
pravica vsakega naroda, da sam odločuje o svoji usodi.

Kajti v jedru obsegajo navedeni Wilsonovi stavki res baš to, kar zahtevajo ruski socialisti, ki tudi hočejo z mirom priti do prve postaje — odstop pa z močjo mednarodnega proletarijata do svetovnega socializma.

Izpembe, ki naj jih sedanja vojna oziroma bodoči mir — kar je v bistvu vseeno — prinese v Evropi, so baš v najtesnejši zvezi s pravico narodov, da sami odločajo o svoji usodi. To se pravi: Evropa se mora v zmislu Wilsonove note nih zahteve in prav tako v zmislu Wilsonove note izpremeniti tako, kakor zahtevajo narodi na podlagi svoje pravice.

Onalovaževanje narodnih vprašanj nima prav nič opraviti s socializmom, ampak izraža zelo škodljivo kratkovidnost. Na Finskem je socialistična stranka tista, ki danes odločuje; zakaj ni molčala v pričo carističnih poizkusov rusificiranja? Zakaj je zahtevala avtonomijo? Zakaj so ji Rusi sami takoj dali avtonomijo, kakor jo pripravljajo Poljakom, Malorosom, Litvincem itd.? Če ni narodnih vprašanj ali pa če so za socializem brez pomena, bi bili morali Finci in Rusi reči, da jih narodna avtonomija nič ne briga in se z njo nič ne peajo.

Oboji so pa vedeli, da ni avtonomija le zahteva pravičnosti, ampak tudi zelo važen pogoj, da se izgladi pot za reševanje socialnih vprašanj in za izzansitven razrednega boja.

To načelo je pa prav enako važno tudi za druge dežele in druge narode, in s tem za ves svet. Ureditven Evrope na taki podlagi, da se odpravijo narodna nasprotja, izgleda povsod pot do socializma. S tem pač indirektno tudi posluži svetovnemu miru, ker je prav lahko mogoče in celo zelo verjetno, da se izvrši prehod v socializem, preden zbere kapitalizem dovolj moči za novo vojno.

Kar označuje predsednik Wilson za mirovne pogoje Amerike, je torej na vsak način dobro. Zato ker smo proti Wilsonu in njegovi vladi in njegovi stranki v opoziciji, nismo dolžni, da bi sami sebe bili po zobeh in označevali za slabo, ker smo sami vedno zahtevali, le zato, ker je izrekel enako zahteva človek iz drugega tabora.

Če so prezidentove besede odkritostne ali ne — tega seveda ne moremo vedeti mi. V politiki ne more nihče od nasprotne zahtevati, da naj mu zaupa. Če ne sprjemamo Wilsonovih besed za novo sveto pismo, ni to nikakršna osebna žalitev, kakor ga ni hotel lani nihče izmed nas osebno žaliti, ko smo agitirali, naj glasujejo ljudje za Bensona, pa ne za Wilsona.

Toda njegove ponovne javne in slovesne izjave se ne morejo meni nič tebi nič prezirati. Svojo veljavo imajo toliko časa, dokler in kakšnega znamenja, da ima predsednik drugačne namene, nego jih je izrekel.

Doslej ni takega znamenja. Opoziciionalna stranka, kakršna je socialistična, mora izražati svoje politično nezaupanje na ta način, da pazi na dogodke in dejanja in je vedno pripravljena za naskok in obrambo, če se pokaže kakšna neodkritost.

Vprašanje, če je prav, da se je Amerika podala v vojno in če je bilo to potrebno, je za enopokrčjavni za Korshakovo korekturo. . . . krat popolnoma izgubilo svoj pomen, ko ni bil nihče dovolj močan, da bi bil preprečil to vojno. Preiskovanje te opravičenosti ali neopravičenosti pripada sedaj zgodovini, pa ne več aktualni politiki.

Aktualno in nadvse važno pa je sedaj vprašanje, kaj da hoče Amerika z vojno in kakšni so njeni mirovni pogoji.

Ne z Wilsonom, pač pa s pogoji, ki jih je označil, soglašamo in moramo kot socialisti soglašati. Ker soglašamo, moramo skrbeti, da se izpolnijo ti pogoji. Ko so jih označili ruski socialisti na podoben način, jih je skoraj ves socialistični svet, izvzemši Scheidemannovo in še kakšno majhno skupino, glasno odobral. Bili bi do skrajnosti nedosledni, če bi jih sedaj nenadoma zavrgli — iz kaprice.

Vse to ne pomeni, da nismo za mir. Ampak kakor ruski socialisti smo za splošen mir in ne za mir "za vsako ceno." In kakor Rusi smo tudi mi zoper separaten mir, ker bi vsak tak separaten mir ugroževal tiste pogoje, ki jih morajo zastopati socialisti.

Če se vse to spoznava, je pa treba imeti toliko poguma, da se tudi izvajajo posledice in da se glasno pove, kakšne so te posledice. Potreben je internacionalen mir, škodljiv je separaten mir — ne le separaten mir, ki bi ga sklenila Rusija, ampak tudi separaten mir, ki bi ga sklenila Amerika.

Enrico Ferri:

Socializem in moderna znanost.

Dol z morilci! Človeštvo našega časa čuti svetost življenja in ne da teptati tega vrhovnega načela, ki je pravna duša socializma.

Kdor se z delom bojuje za pravico do življenja, zametava vsak atentat na človeško življenje, od kapitalističnega izkoriščanja po delavcah do bombe in bodala revolucionarnih glav, ki ne vedo, kaj počne.

Socialistična delavska stranka, ki si je izbrala gorenje dëvizo in ki pričakuje vse od zavedne organizacije delavske sile, obsoja ravno kar izvršeni atentat proti predsedniku republike, kot čin brutalnosti, kot negacijo logičnega načela revolucije. Proletariat se mora napolniti z zavestjo svojih lastnih pravic, osvoboditi si mora trdno organizacijo in navaditi, da deluje kot nov organizem; osvoji naj si politično moč s sredstvi moderne civilizacije. Nepremišljene revoltiranje, mornjenje je ostudno in nesmiselno; socialistična stranka vidi v teh dejanjih udejstvovanje občutkov, ki jih sama ne goji, pač pa meščanstvo. Sovražniki smo vseh nasilij meščanskega izkoriščanja in gilotine, kakor anarhističnih atentatov. — Živel socializem!"

V popolnem soglasju sem s svojo stranko, ko zametujemo ostudna dejanja osebne nasilnosti.

Po Carnotovi smrti si je francoska republika izbrala novega predsednika in bo nadaljevala ne-

izpremenjeno svojo politiko, kakor Rusija po smrti Aleksandra II. Atentat proti Carnotu je imel edini uspeh, da je zbudil v francoskem ljudstvu krvave instinkte, naperjene proti čisto nedolžnim Italijanom.

Toda to vprašanje ima še drugo lice, ki so je konservativci, liberalci in radikali preveč prezrili. V času obel atentatov sta se dogodili dve rudniški katastrofi, v Karvinu na Moravskem, ki je požrla 257 rudarjev in v Cardifu z 210 žrtvami.

Pri vsem obžalovanju smrti poštenjaka Carnota, se bolesten občutek, ki ga je rodila, ne da primerjati z vso človeškega gorja, boli in bede, ki je zadela teh 476 delavskih rodbin, torej na tisoče nedolžnih ljudi. Razredni interes je — četudi nezavedno — ob Carnotovi smrti napolnil vse evropsko meščansko časopisje s tožbami, kletvami in demonstracijami; častitljiva brzojavka našega kralja Humberta se je kosala s krilatimi besedami mojega prijatelja Cavalottija in prav tisti razredni interes je odel smrt moravskih in valeskih mučenikov dela s plašcem popolnega pozabljenja.

Odgovorili bodo, da je bila umoritev Carnota preišljeno dejanje fanatika, da pa ne zadene nikogar krivda na smrti 467 rudarjev. Ta razloček v resnici obstoji. Toda premisliti je, da smr-

ti onih ni sicer nihče direktno zakrivil, da pa je posreden učinek individualističnega kapitalizma, ki zastran pomnožitve svojega čistega dobička skopari s tehnično opremo rudnikov, ne skrjajša nezmernega delavnega časa in zanemarja znanstveno priporočena profilaktična sredstva, ne menče se za zakonite predpise in ne boječe se posebnega konflikta s sodišči, ki postopajo z vladojočimi razredi mnogo mileje nego z delavstvom.

Da so rudniki kolektivna lastnina, bi lastnik ne skoparil s tehnično in profilaktično opremo in se strahovite katastrofe bi bile mnogo redkejše; danes pa brez prestanka pomnožujejo nepregledno množico mučenikov dela, ne da bi količkaj motile prebavo delničarjev.

Tako je na svetu pod režimom ponudbe in povpraševanja; tako pa ne bo več — ne za predsednike, ne za premogarje — ko zavladajo socializem.

Anarhizem, ki smo se z njim bavili, pa ne šteje samo individualističnih ali amorfističnih, temveč tudi komunistične pristaše. Ti zametujejo osebno nasilje kot redno sredstvo socialne preobrazbe pač pa nasprotujejo marksističnemu cilju in po svoji metodi družabne premembe; marksiste pobijajo kot "legalitare" in "parlamentare" in smatrajo revolto za najzaneslivejšo sredstvo socialne preobrazbe.

Tej trditvi za hip ne manjka pritrjevanja, ker ugaja nejasnim občutkom in mislim velikega dela delavskih razredov, ki nestrno pričakujejo izboljšanja svojega bednega položaja, toda vpliv tega nauka je površen, kakor vtisk bombe, ki za hip razburja, a gibanja v socialistični smeri ne premakne niti za ped, temveč vzbuja le vznemirjenje, ki ga reakcija spretno neti in izkorišča.

Kdor svetuje delavcem, da se brez vse pravice za materijalno izvedbo in predvsem brez zagotovitve solidarnosti in brez skupne brave zavesti upro vladajočim razredom, dela v smislu slednjih, zakaj zmaga jim je v vsakem fizičnem spopadu gotova, dokler ni razvoj dozorel in revolucija popolnoma pripravljena 1).

Zategadelj se je ob zadnjih krvavih nemirih v Siciliji pokazalo, da ni bilo nasilja in uporov, kjer je socializem razvit in zaveden, kot n. pr. med poljskimi delavci v "Piana di Greci", kjer jih je v socialistični vzgoji dr. Nicola Barbato, do čim so bila krčevita gibanja in upori proti komori in izkoriščevalnim občinskim upravam povsod na dnevnem redu, kjer je socialistična propaganda nepoznana ali pa komaj v prvih početkih, da so jo instinkti gladi in obupa zamorili 2).

(Dalje.)

Ethin Kristan.

Savičev pesimizem.

No, v knjigi, katero je čital Pavel Savič, ni bilo tega. Knjiga je obsegala najnovejše hipoteze o "kanalih" na Martu. Zvezdni svet je še najbolj zanimal Saviča. Odkar je začel prezirati človeško življenje in zaničevati zemljo, na kateri stanujejo ljudje, mu je bila astronomija najljubši študij. V svojem priprostem stanovanju si je uredil pravo pravečo malo zvezdarno in marsikatero noč je prebdel pred svojimi dalekogledi in sekstanti in nebeškimi érteži. Zlasti čudežni Martov svet ga je mikal in vabil s čarobno močjo. Kadar je bil položaj količkaj ugoden, je ujel to zvezdlo v leče svojih aparatov in dolge, dolge ure je vpiral svoj pogled vanjo. Po vseh knjigah o znanstvenih činikih je brskal, da bi našel kaj novega o svojem ljubljem Martu.

Po nedavnem je čital veleznanivno razpravo francoskega učenjaka, ki je branil nazor, da na Martu ni živih bitij. Avtor verjame, da so živeli tam stvorovi, deloma podobni zemeljskim ljudem, ki so dosegli neskončno visok vrhunec kulture, a da je življenje na Martu že propadlo, da bo tam kmalu vse tako, kakor je že sedaj na mesecu — mrtvo, puisto.

Savič se je storilo žal. Njegov ljubljeni Martov svet — pa mrtev! Vsa visoka kultura starejšega brata zemlje — propadla! In nikdar se ne bodo naši dalekogledi krizali z žarki daljsegledov Martovih prebivalcev! Nikdar ne bo zveze med ljudmi omega skrivnostnega planeta in med

nami! Nikdar ne bomo gledali sladkih čudov tega zlatega, bajnega sveta!

Morda je res. Morda je skoro že velik grob, kakor sto in sto drugih zvezd, ki nam sicer svetijo in se nam dozdeva, kakor bi se bleščale v lastni svetlobi, v resnici pa vendar obseva samo nekoliko priberačenih žarkov kakšnega solnea . . . kakor včasii ljudi.

Da, da tudi te zlate, krasne zvezde, izdelane iz tako évrste snovi, navidezno ustvarjene za vse veke vekov, so samo efemerne stvari. Danes za blešče nekatere v vesoljstvu, nekaj časa se žare, pa ugasnejo — izginejo. To je pesimizem vseirna. Vanitas vanitatum . . .

Savič je obračal liste v knjigi, pogledi so mu tekali po dolgih vrstah érk in številik — a nič ni vedel, kaj bi čital. Njegove misli se niso moge navézati na čtivo. Pred kratkim je čital Šandor Gjalskega knjigo: "U noči". Ne prvič. A še nikdar ni naredila takega vtisa nanj, kakor sedaj. Da, noč je, noč, globoka noč vseokoli. Gjalski molli. Savič pa ne more nič več moliti, nič več želeti. Saj je vse, vse zastoj! Saj ostane vendar vse temno, noč je večna in zadnji cilj je kaos.

Moj Bog! Naj se ozira, kamor hoče, povsod vidi isto sliko. Njegovo lastno življenje mu jo pokazuje, življenje njegovega naroda, življenje ubogih, življenje ljudstva. Vse je brezupno, vsi boji brezuspešni. Fatum! Kismet! . . .

Nekdaj je bilo vse drugače. Nekdaj ni mislil tako. Haha! Upal je, pričakoval je — česa? Nekaj lepega, zlatega, cvetočega, duhtečega, nekaj skrivnostnega, kar ga nekoč iznenadi in ga vsega, vsega zaodene v srečo. Haha! Neumen je bil. Da ni upal, ne bi bil doživel toliko razočaranja in toliko boli, ki še vedno rujejo po njegovem sredu, dasi je porabil svojo filozofijo z vsemi njenimi pomočki, hoteč premagati notranje bolečine.

Sedaj ne upa nič več — iz načela. Čemu si ustvarjati priliko za nove bolečine, za nove muke, ki bi sedaj menda delovale še hušje nego tedaj, ko je mladostna moč še blažila rane in jih celila? — Ne, ne. Sedaj ne upa nič več, ne zase, ne za druge.

Vse ljudi bi rad prepričal, da je vsako upanje blazno. A ljudje ga ne poslušajo in mu ne verjamejo. Pehajajo se poživiljenju, izmišljajo si cilje, pa se pode za njimi; bore se; z ranami, dobljenimi v besnem, blaznem boju, hodijo k zdravnikom in kadar so jim jih poveljali in pozdravili, stopajo zopet v nove boje. Stara, nova igra se nadaljuje. Zastoj jim dopoveduje, da samo izgube svoje zdrave ude, da puste svoje roke in noge na bojiščih in v operacijskih ambulaneah — oni ne slišijo nič.

Naj bodo torej gluhi! On jim ne bo dopovedoval ničesar. Slepi so. On pa vidi, da je vseokoli noč, globoka, temna, večna noč in da je vsako stremljenje zastoj.

Die optimistische Weltanschauung ist die niedertraechtigeste Weltanschauung . . .

II.

Pavel Savič je res vedel, kaj so duševne bolečine. Mladi mož je prebil že vsakovrstno trpljenje.

Če mu je bil uradnik, ne bogat, a s plačo, s katero je mala družina lahko živela. Mater je izgubil že v otroških letih, spomnjal se je samo očeta. Ko je hodil v ljudsko šolo in v gimnazij, se mu je dobro godilo. Ne more se baš reči, da je bil jako pridn, a kar je učitelj povedal v šoli; si je Pavel zapomnil bolje od drugih, ki so cele noči predesali ob svetilki s knjigo v roki. Kdor koli ga je poznal, je potrdil, da ima fant dobro glavo.

Pavelček se je smejal, kadar so ga take hvallili. On ni preveč premišljal o svoji dobri glavi, le vesel je bil, da se mu ni treba "biflati" in da je znal, kar so ga učitelji vpraševali. Morda še bolj vesel je bil, da je imel dosti časa za igre na prostem zraku, in ko so se v prvih razredih nižje gimnazije učili naravoslovja, mu je bila največja slast, če je smel obesiti zeleno puščico preko rame, pa jo ubrati ven, na polje in v gozd loviti metulje in hrošče, ali pa nabirati rastline.

Včasii se mu je zdelo, da je lep herbarij ali bogata zbirka kukcev najvišji cilj za človeka. Vedno je tekmoval z ostalimi učenci in nikakor ne bi bil dovolil, da bi imel kdo drugi lepše zbirke od njega.

(Dalje prihodnjič.)

Mehiška vlada je povišala davek na naravno olje. Od olja, ki ima 91 teže, je plačati enajst pezov od tone, če ima 97 težo, pa pet dolarjev.

Nemčija ponuja mir.

Stoekholmski list "Social Demokrat" pravi, da je Nemčija vnovič, in sicer s posredovanjem švicarskega zveznega sveta ponudila Rusiji mir. Omenjeni list pravi, da je bila mirovna ponudba poslana v šifriranem telegramu od političnega oddelka švicarskega zveznega sveta švicarskemu poslaniku E. Odieru v Petrogradu. Datirana je iz Berna, 5. junija, in pravi:

"Hoffman (član zveznega sveta) Vas pooblašča, da ustmeno sporočite Grimmu (Grimm je profesor in socialist, ki se je pred kratkim vrnil iz Švice v Petrogradu sledeče:

Nemčija ne nastopi proti Rusiji ofenzivno, dokler je kaj upanja, da je sporazum z Rusijo mogoč. Po razgovoru z vašo osebo sem prepričan, da želi Nemčija mir z Rusijo, ki bi bil eden za oba dela, s tesnimi in gospodarskimi stiki in s finančno podporo, ki bi postavila Rusijo zopet na noge.

Nemčija se noče vtikati v notranje zadeve Rusije. Sporazum glede na Poljsko, Litvinsko in Kurlandijo z ozirom na razmerje med narodi. Nemčija vrne Rusiji zasedene pokrajine, enako pa vrne Rusija Avstriji pokrajine, ki jih ji je mogla vzeti.

Ko so vse ponudbe po ovinkih in vsi poizkusi zapeljivosti onesrečili, prihaja torej Nemčija naposled z direktno mirovno ponudbo. Toda kakor vse prejšnje se tudi ta ne vjema z mirovni-

mi pogoji, ki so jih naznanili ruski socialisti. Bethmann Hollwegovo glasilo "Norddeutsche Allgemeine Zeitung" sicer slepari, pišoč tako, kakor da se vjemajo ruski mirovni pogoji z nemškimi. V nekem članku, v katerem razpravlja o Wilsonovem manifestu, namreč pravi:

"Ruska formula miru brez aneksij in odškodnin ni nobena zapreka za mir med Rusijo in centralnimi državami, ki niso nikdar zahtevale aneksij ali vojnih odškodnin od Rusije"

V tem stavku bi čedni Bethmann Hollweg rad skrll hudičovo kopito. Centralne države ne zahtevajo nobenih aneksij in vojnih odškodnin — od Rusije. Zdaj jih namreč ne zahtevajo, ker jim je mir z Rusijo krvavo potreben. Do tega sicer nikdar niso prišli, da bi bile mogle Rusiji naravnost reči: "To in to ti hočemo odtrgati." Toda iz nemškega in avstrijskega časopisa je bilo jasno spoznati, da je hotela Nemčija osvajači na severu, Avstrija pa v maloruskih krajih. Treba se je spomniti, da je v Nemčiji in v Avstriji ostra cenzura, ki ne bi bila nikdar dovolila take pisave, če ne bi bile vlade soglašale z njo.

Da so v Berlinu in na Dunaju sedaj opustili misel na aneksije ruskega teritorija, pa verjamejo, ker itak nimajo nobenega upanja več, da bi mogli Rusiji kaj vzeti, če se nadaljuje vojna na vseh frontah.

Toda kancelarjeva "Norddeutsche Allgemeine Zeitung" je izdela svojo neodkritost baš z besedami, da "ne zahteva aneksij in odškodnin — od Rusije." Zvita glavica je le pozabila, da so ruski socialisti postavili to za splošno načelo, ne pa le zase. Ne gre torej le za to, da se odrečejo centralne sile aneksijam na škodo Rusije, ampak da se odrečejo aneksijam sploh.

Koliko bi to veljalo, če bi rekla "Norddeutsche Allgemeine Zeitung", da ne marajo Nemčija in njene zaveznice sploh nobenih aneksij in odškodnin?

Prav tega pa noče reči ne Bethmann Hollweg ne njegov list, in to je indirektno priznanje, da hoče še vedno Nemčija s svojimi pajdaši krasti drugod, če ne more na Ruskem.

To je prvo, v čemer si Nemčija in Rusija bistveno nasprotujeta.

Ali kakor marsikdo drugi prezira tudi nemška vlada vevlažno tretjo točko ruskih mirovnih pogojev, ki zahteva, da naj ima vsak narod pravico odločiti o svoji usodi. Za to zahtevo je modra nemška vlada gluha in slepa, avstrijska ji pa sekundira.

Po tem načelu nima Rusija ničesar vračati Avstriji, ampak ljudstvo v Galiciji in Bukovini se mora vprašati, kam da hoče. In če se izrečejo Poljaki za neodvisno Poljsko, tedaj izroči Rusija zasedeni kos Galicije Poljski, ne pa Avstriji. In še tisti kos Galicije, ki ga ima doslej črnorumen

manka v svojih krticah, mora tedaj oddati neodvisni Poljski. Prav to velja za tisti del Poljske, ki ga je pogoltnila Nemčija. To velja tudi za Alzaccio in Loreno, to velja za Češko, za jugoslavanske kraje, za Trident i. t. d.

Vidi se, da Bethmann Hollweg in njegov polbrazni kajzer še do danes ne razumeta, da je bila na Ruskem revolucija. Namreč da je bila to resnična revolucija, ne pa le odstranitev ene osebe s prestola. Z ozirom na to resnično revolucijo so pa ponudbe Nemčije naravnost trapaste.

Kako si morejo berlinski tepeji domisljati, da hrepeni revolucionarna Rusija po zvezi z avtokratično Nemčijo? Omenjena nemška ponudba namreč res predpostavlja kaj takega, ko govori o tesnih gospodarskih in trgovskih stikih in ponuja Rusiji celo finančno pomoč, da "pride zopet na noge!"

Kaj bi bilo to družega, kakor zveza revolucionarne Rusije s kajzerjevo Nemčijo, zveza, ki ne bi bila v bistvu nič družega, kakor odvisnost Rusije od Nemčije.

V Berlinu vedo, kakšne pogodbe so bile mogoče s carizmom, pa mislijo, da je z ruskimi socialisti ravno to mogoče, kar je bilo mogoče z Romanovi. Nova Rusija se bo pa lepo zahvalila za vse dobrote, ki jih objubljuje kajzer, kajti revolucija ji bila ponižana, če bi sprejela kakršnokoli pomoč od največjega kronanega zločincea, kar jih pozna sedanji svet.

Grška prekucija.

Grška je izgubila svojega ljubelega kralja Konstantina. Zavezniki so se naveličali intrig, ki so jih neprenehoma ugrožavale z hrbtom, pa so sklenili, da ga odstavi. V ta namen so poslali posebnega francoskega pooblaščenca v Atene, ki je podal grški vladi takorekoč ultimatum z zahtevo, da Konstadin abdicira in imenuje svojega naslednika, ki pa ne sme biti njegov starejši sin.

Drugi dan je ministrski predsednik Zaimis sporočil francoskemu odposlancu, da se je njegovo veličanstvo odpovedalo prestolu, ker je imelo vedno le korist Grške pred očmi, krono je pa prepuštil svojemu mlajšemu sinu Aleksandru.

Ne moremo reči, da smo posebno ginjeni zaradi usode helenskega Konstantina. Res je, da se je izvršila njegova odstanitev nekoliko po sili, ampak kralji skoraj nikdar ne zapuščajo prestolov brez tega. Naposled je tudi res, da ga niso zavezniki odstavili na splošno zahtevo grškega ljudstva, ampak zaradi svojih interesov. Toda priznati moramo, da pri odstavljenju kraljev nismo preveč rahločutni. Če bi jih jutri vse spodili, kolikor jih je na tem planetu, nam to ne izvabi ne ene solzice.

Ampak če imamo izreči zaveznikom ob tej priliki nezaupnico, ima to čisto druge vzroke. Če-

mu tako polovičarsko delo? Čemu tako obotavljanje? Ako bi bil francoski komisar dejal Zaimisu, da je sploh dinastije konec, Grška pa republika, bi bila grška vlada ta pogoj prav tako sprejela kakor Konstantinovo abdikacijo. Saj tudi te zahteve ni izpolnila ne z veseljem, ne iz prepričanja, ampak pod rahlim pritiskom francoskega vojaštva, ki ni bilo baš daleč od Aten.

Priznavamo, da grško ljudstvo ni zahtevalo republike. Toda grško ljudstvo tudi Konstantinove abdikacije ni zahtevalo. Sprejelo jo je pa le, in tako bi bilo sprejelo tudi republiko. Kadar bi jo nekaj časa imelo, bi se bilo pa že tako privadilo, da ne bi bilo želelo nobenega kralja več.

Za to mnenje imamo gotove razloge. Noben narod ni od nature monarhičen in večinoma ostajajo vladarji le zato na prestolih, ker jih je težko spraviti od tam. Grki niso v tem oziru nobena izjema. Današnji Grki so večinoma pohelenjeni Slovani, in kakor vsi balkanski Slovani imajo mnogo demokratskega duha v sebi, četudi ni bila ta krvna zmes sicer v vsakem oziru najboljša. Po osvoboditvi izpod turškega gospodstva so dobili kralja, ker je tako hotela Evropa, predvsem tedanja Avstrija. Tisti monarhični duh, ki je poseben živ na Nemškem, se pa ni na Grškem nikdar popolnoma vkoreninil.

Venizelos je v prvi epoхи vojne nekoč dejal, da je Grška po svoji ustavi in po duhu svojega življenja bolj republika kakor monarhija; in za preteklost je imel precej prav. Šele tekom vojne se je monarhizem nekoliko bolj zajedel, in sicer zato, ker se je Konstantin znal kazati kot mučenika. Taka igra zbuja vedno simpatije.

Vendar pa niso bile te simpatije nikdar splošne, kajti Grška, kjer je kralj Konstantin vladal, že ni bila več Grška. Vsi otoki in vsi severni del dežele je odredel pokorščino kraljevi vladi in je priznaval takozvano provizorično vladno, ki jo je bil ustanovil Venizelos. Pa tudi v krajih, kjer je še veljala Konstantinova oblast, je imel Venizelos mnogo pristavev.

V začetku vojne je imel Venizelos nedvomno večino v deželi za sabo. Skoraj ves parlament je stal za njim, in takrat je bil parlament res še svobodno izvoljen. Šele potem, ko se je kralj sprl z Venizelosom in razpustil parlament, so se volitve vršile pod banjetni.

Da bi se bila večina nenadoma izpremenila v manjšino, je pa te težko verjetno. Po atenskih rezervistih se ne sme presojati vsa dežela. Če bi bil imel Konstantin tako veliko večino za sebo, bi se bilo pokazalo pri njegovem odstavljenju več nemirov.

Otoci in severni kraji dežele so že sedaj žive-li brez kralja, torej republičansko. In če bi bili zavezniki imeli toliko poguma, da bi bili sedaj razglasili republiko za vso Grško, bodbi z Venizelosom kot provizoričnim predsednikom, bi se Grki prav gotovo hitro sprijaznili z njo in nikdar več ne bi bili klicali ne Konstantina, ne Georgiosa, ne Aleksandra nazaj. Naposled bi bili še zaveznikom hvaležni, da so jih rešili vse dinastije.

Sedaj imajo Grki družega kralja in najbrže bodo imeli tudi kmalu — svojo vojsko na fronti. Depše že naznanjajo, da je napoved vojne ob strani zaveznikov v programu nove vlade.

Pravzaprav je Konstantin s svojo politiko dosegel prav tisto, česar ni hotel. Zavezniki niso zahtevali, da naj se Grška udeleži vojne; zadovoljiti so se hoteli z zanesljivo nevtralnostjo. Toda neutajive Konstantinove mahinacije, ki so jih podpirali številni nemški agenti na Grškem, so povzročile, da ni bila zavezniška vojska v Solunu nikdar varna za hrbtom in je vsled tega ostala nesposobna za vsako akcijo.

Sedaj pojde nekakj Konstantinova armada najbrže na vojno in bojevala se bo zoper Konstantinovega prijatelja Viljema. Tako se suče politika!

Angleško delavstvo v vojni.

Pred kratkim je prišla v Ameriko delegacija angleškega organiziranega delavstva, katere člani so govorili v raznih mestih, med drugim tudi v Chicagi. Kakor se razume samo ob sebi, se je sukalo okrog angleških delegatov tudi mnogo ameriških časnikarjev in iz nekaterih objavljenih intervjuov s poslancem C. W. Bevermanom, tajnikom parlamentarne komisije strokovnih uni, in James Thomasem, glavnim tajnikom železničarske unije, posnemamo njih mnenje o poddržavljenju raznih podjetij tekom vojne.

Glasi se: Naj se odloči o teh rečeh po vojni tako ali tako, neumnost je hvaliti se z nacionaliziranjem angleških industrij kot z zmago socializma. Anglija je sprejela take odredbe iz vojne potrebe. Kar pa se zgodi po vojni, je odvisno od razmer ter se bo odločalo pač o vsaki industriji posebej. Vprašanje, če je zmagal v Angliji socializem, je le akademično vprašanje ter zelo malenkostno v primeri z resničnimi problemi, ki so se pojavili v Angliji. Popolnoma brezpomembno je, če pomeni to za sedaj zmago socializma ali ne. Anglija in angleški delavci nista sploh nič razmišljala o tem. Dvomim tudi, da bi bilo dosti socialistov, ki bi razmišljali o taki zmagi.

Vsi mislimo sedaj na zmago Anglije in njenih zaveznikov in na nič drugega ne. Nacionaliziranje industrij pa se nam je zdela pametna odredba v dosegu tega cilja. Izkazalo se je, da je taka odredba neobhodno potrebna, da se vzdrži dežela v pravilnem teku v času vojne.

Ne mislim, da bi se kdaj vrnil železnice v Angliji privatnim lastnikom. Tega mnenja so tudi vsi ostali. Delavci, srednji stan, vlada, železniški uradniki in tudi prejšnji lastniki sami so vsi zadovoljni s sedanjo vladno uporabo železnice ter ne vidijo nobenega vzroka, zakaj bi se zopet uvedel stari sistem. Ko je vzel vlada v svoje roke železnice in premogovnike, je jamčila delničarjem enake dobičke, kakor so jih imeli

pred izbruhom vojne. Resnica je, da zastuži dosti železnice več denarja, kakor pred vojno, kljub dejstvu, da prevažajo zastoj čete in da se čisti dobiček, ki presega onega pred vojno, uporablja za vojne izdatke. Na podlagi vsega tega se vprašujejo ljudje v Angliji: Če je vladna uprava železnice tako uspešna v vojnem času, zakaj bi ne bila tudi najboljša ekonomska ureditev v normalnih časih kadar se vrnejo?

Kar se tiče premogovnikov, je pa stvar čisto drugačna. V kolikor sta prizadeta vladno lastništvo in vladna uprava, tvorijo premogovniki veliko bolj kompliciran ekonomski problem, kakor železnice. Pri premogovnikih je veliko več izključno trgovskih vprašanj. Resnica je, da mora imeti vsakdo premog, a kljub temu ni produkt premogovnikov javna potreba (public utility) v enakem smislu, kakor so na primer železnice. V mirnih časih eksportiramo velik del svojega premoga, in to je treba omeniti kot zgled komplikacij, ki nastanejo glede tega vprašanja. Vlada se bo težko lotila eksportne trgovine na svoj lastni račun.

Problem lastništva premogovnikov je v tem oziru tako kompliciran, da se ga je lotila Anglija še le potem, ko je bila že dve leti in pol v vojni. Še le prevzela vlada premogovnike, je bila posledica velikih izsiljevanj. Prišli so višati cene premoga. Najprvo je določila vlada ceno premoga ob premogovniku samem. To pa ni zadostovalo, kajti posredovalec ali prekupec se je pričel posluževati izsiljevanja in oduštva. Nastali so tudi spori med premogarji in lastniki, in delavci so dolžili lastnike, da izkoriščajo vojni čas v škodo države in delavstva. Vlada je rešila ves problem za čas vojne s tem, da je vzel v svoje roke upravo premogokopov, prav kakor je prevzela že v pričetku vojne železnice. Zavezala se je ob istem času, da ne zniža plač delavcev v času, dokler bo trajala vojna. To se je zgodilo s privoljenjem številnih lastnikov premogovnikov, katerim

so se zagotovili enaki dobički, kakoršne so imeli od podjetja pred vojno.

Municijske tvornice so prevzeli na podlagi drugega načrta, vsaj v kolikor je bil pri tem prizadet dobiček prejšnjih lastnikov. Za vso municijsko industrijo je določila vlada, da ne smejo dobiti delničarji več kot 10 odstotkov čistega dobička iz teh podjetij.

Kakor omenjeno, bo vlada najbrž tudi po vojni obdržala v svoji upravi železnice, dočim se premogovniki vrnejo privatnim lastnikom. Zadeva municijskih tvornic obsega drug problem. Najprvo se moramo vprašati, kaj je municija? V sedanjem času pride v Angliji skoro vsaka stvar v to kategorijo, celo parobrodstvo. Veliko te industrije se bo po vojni seveda izročilo mirnim namenom in dosti je bo zopet prešlo v privatno last. Delavstvo pa ne bo nikdar dovolilo, da bi prava municijska industrija zopet prišla v privatne roke. Pred to vojno so izdelovali municijski tvorničarji v Angliji in Nemčiji vojni material za vse mogoče države in izgotovljene predmete so pošiljali v najrazličnejše države, ne glede na to, kakšno bo v prihodnje njih medsebojno razmerje. Vsled te prakse so bili izdelovalci municije materialno zainteresirani pri vojni. To je provociralo ali izvalo izbruhe vojn. Organizirano delo bo kot en mož nastopilo proti temu. Od sedaj naprej bo moralo vse to, vsaj v Angliji, izdelovane orožja in municije le stvar države same brez vsake trgovske primesi.

V zvezi z železnicami je treba omeniti še eno stvar, namreč prekope in kanale. Te vodne ceste so postale skoro popolnoma zapuščene, kajti tekovanje železnice jih je uničilo. Sedaj pa je prevzela vlada te prekope ter jih bo najbrže obdržala tudi po vojni. S tem pa jim bo zopet dana prilžnost koristiti splošnosti.

V vsakem slučaju, v katerem je prevzela vlada kakšno industrijo, je pustila dejansko upravo v rokah prejšnjega izurjenega in izvežbanega oso-

bja. To velja tako za eksekutivo kakor za delavske oddelke.

Vprašanje, kakšen bo mir, ki se sklene, bo eden izmed faktorjev, ki bodo določili, kaj stori dežela v času, sledečem neposredno vojni, glede na industrijo, ki jih je bila prevzela. Če se bo sklenil negotov mir, prepojen s kalmi bližnje vojne, ne bo Anglija izpremenila svojega industrijalnega ustroja. Držala bo pripravljena, da lahko takoj prične s sovražnostjo, kar bo storil tudi ostali svet. Mi bomo še naprej oboroženo taborišče in vse naše industrije bodo stale na vojni podlagi.

Mi pa ne stremimo za takim negotovim in nedoločnim mirom. Najboljše jamstvo, da se doseže tak mir, kakor ga potrebuje svet, pa nam daje vstop Zedinjenih držav v vojno.

V odgovor na neko tozadevno vprašanje je izjavil Thomas naslednje:

Ne bila bi resnična trditev, da se je Anglija srdila na vašo deželo, ker niste že prej vstopili v vojno. Mogoče je, da so nekateri izmed nas že dolgo pred sedanjim časom želeli, da bi se nam pridružili tudi vi, vendar pa smo vsaj nekoliko spoznali vaše težkoče. Glavna stvar pa je, da ni Anglija nikdar dvomila o motivih predsednika Wilsona in da ni bila nikdar v strahu, da bi ta dežela ne storila stvari o pravem času.

Glede na interese delavstva, ki ga zastopa, je izjavil Thomas:

Poklicani smo bili, da doprinesemo velikanske žrtve in naši sezname izgub kažejo to. Vlada pa je od prvega početka te vojne iskala sveto organiziranega delavstva in vzdrževala se je tudi višina plač in delavskih pogojev. Omenjam se, da je objubilja vlada obnoviti po vojni vsa pravila, tičeča se delavskih organizacij.

V tej deželi bo odvisno stališče delavstva od tega, če bo vprašala vlada za svet tudi organizirano delavstvo. Nobena večja napaka se ne more napraviti kot ta, če se delavstvu ne zaupa.

Po svetu.

Švicarski zvezni svet je dobil celo vrsto peticij, ki zahtevajo, naj prevzame inicijativo za posredovanje miru med vojskujočimi se državami. Zvezni svet je odklonil vse te peticeje in izjavil, da ne bi imelo njegovo posredovanje v sedanjem času nobenega upanja na uspeh.

V tem oziru ima sedaj zvezni svet prav. Mir bi se mogoče doseči le tedaj, če bi se postavilo delavstvo vseh držav za tiste mirovne pogoje, ki so jih izrekli ruski socialisti. Za ta namen bi bilo seveda potrebno, da bi se res mogli postaviti za take pogoje. A da bi mogli nastopiti delavci vseh

držav, bi morali predvsem delavci v Nemčiji in v Avstriji pokazati, da hočejo in da morejo revolucionarno nastopiti proti svojim vladam, ki se najbolj upirajo takemu miru.

Ni namreč dovolj, da pravi kakšen nemški socialist: "Tudi jaz sem za tak mir, kakršnega zahtevajo ruski socialisti." Dokler ima na Nemškem kajzer vso moč v krempljih, ne bo sklepal takega miru. Drugi morajo dobiti na Nemškem moč v roke, kakor so jo dobili na Ruskem. In če bi ti drugi bili pripravljeni skleniti pošten mir, to je mir v zmislu ruskih socialističnih pogojev,

pa ga ne bi hotele zavezniške vlade ali pa kakšna posamezna med njimi sprejeti, bi bila dolžnost socialistov v dotičnih deželah, da jih prisilijo na to.

Švicarski zvezni svet je pa v resnici popolnoma brez vpliva na mir.

Haydebrand, konservativni vodja v nemškem parlamentu, je dejal te dni na nekem sestanku, da "bo Anglija premagana v dveh mesecih". Haydebrand se je skliceval na nekoga nemškega admirala, ki ga je zagotovil, da bodo najkasneje v

dveh mesecih submarine uničile Anglijo. — Ampak vojna s tem še ne bo končana, — pravi Haydebrand — kajti zmaga na suhem ne pride še tako hitro. Na separaten mir z Rusijo se ni zanašati in Anglija je spravila na bojišče milijone vojaštva, ki se bori kakor "bulldog". Nehote je Haydebrand pohvalil angleško armado z besedami: "Angleške čete se zaganjajo kakor "bulldog", katerega se ni mogoče otrresti z lahkorbo, čeprav mu zapreš željusti." Po njegovem mnenju bo vojna trajala še prihodnje zimo.

PROLETAREC
LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSIKI TOREK.
— Lastnik in urednik: —
Jugoslovenska delavska liskovna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglašje po dogovoru. Pri spremembi kavaliteta je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistov v Ameriki.
Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je pošiljati predsedniku družbe
Fr. Udovich, 1844 S. Racine Ave. Chicago, Ill.

PROLETARIAN
Owned and published every Tuesday by
South Slavic Workers Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.
NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
4006 W. 31. STREET. CHICAGO, ILLINOIS

ZIVILA V TROPICNIH KRAJH.

Časopis "Baltimore Star" piše: Če visi morda nad civiliziranim človeštvom oblak pomanjkanja ali dejanskega stradanja, ki morda nastopi prej ali slej, najde človeška duša polno utehe v misli, kakšne še nerazvite živilske in prehranilne možnosti nudijo tropične dežele sveta. Za primer navajamo poročilo amerikega konzula Henry P. Starretta iz Mombasa v angleški iztočni Afriki. V tem poročilu se opisujejo nasadi kokosovega oreha v Afriki in kaj vse bi se dalo storiti potom umnega in smotrnega dela.

Praden pa govorimo o kokosovem orehu, naj omenimo banano. Nje velikanska hranilna vrednost, velikanske množine banan, katere je mogoče pridelati na enem samem akru, delajo iz nje naravnost neprecenljiv sad.

V Mehiki, v Centralni Ameriki in severnih okrajih Južne Amerike je še dosti neobdelanega sveta, na katerem bi se mogla pridelati dvajsetkratna sedanja množina banan.

Toda vrnimo se h kokosovemu orehu ter posušeni "kopri", ki ima še večjo hranilno vrednost kot banana. Prav do zadnjega desetletja in celo do današnjih dni se pokrje svetovna potreba in konzum kokosovih orehov in "kopre" s sadežem divjih drevce. Kokosova palma raste divja in številna v južno-pacifiških in južno-atlantskih krajih.

Konzul Starrett pa javlja, da se je v angleški in nemški iztočni Afriki zasadijo 75,000 akrov s kokosovimi palmami in da se nahaja sedaj na teh akrih nekako 4 milijone drevce. Te orehove plantaže se šele razvijajo ter le kažejo priložnosti, kaj vse bi se dalo storiti. Zemlja in podnebje sta primerne in prilagodena tem sadežem. Posušena kopra se lahko zmleže v moko ter porabi na različne načine. To je zelo okusna in redilna hrana. Iz kokosovega oreha se prideluje zelo fino olje in iztisnjeno zrno tvori izvrstno in zelo močno hrano za živino. Kultivacija kokosovega oreha pa se nahaja šele v razvoju.

Vladni oddelek za delo naznanja, da so živila med 15. marcem in 16. aprilom poskočila za devet odstotkov. To je bila najvišja povdrazitev živil v enem mesecu, odkar je izbruhnila vojna. Čebula se je podražila v letu, ki je končalo s 16. aprilom za 177 odstotkov, krompir za 146, fižol za 79, moka za 72. Kdaj se bo delavstvo zdravilo?

15-mesečna preiskava draginje od strani zvezne vlade je povzročila, da je dobila več kot polovica tvrdk, ki tržijo v živilom, sodnijska povabila, da bodo zaslišane pred veliko poroto, ki prične z zaslišavanjem v tem tednu. Povabljeni so mesarski kralji, trgovci s sirovim maslom, jajei in poljskimi pridelki, spekulante z žitom in moko. Sodnijskih povabil niso dobili le predstojniki tvrdk, ampak tudi mnogi trgovski uradniki, ki delujejo zanje.

Gulf States Steel Company je v minulih petih mesecih napravila \$1,665,701 profita. Lani ob tem času je napravila le \$813,940 dobička.

Pogoji ruskih socialistov.

Prad kratkim je ruski delavski in vojaški svet apeliral na socialiste vsega sveta, da bi se sešli na mednarodnem kongresu in se sporazumeli za dosego splošnega miru na podlagi, ki so jo ruski socialisti že prej označili. Albert Thomas, francoski municijski minister, Arthur Henderson, angleški minister in Emil Vandervelde, belgijski municijski minister, kakor znano vsi trije socialisti, so izrekli svoje zašudenje, da sklicujejo ruski socialisti tak kongres, ne da bi se bili prej posvetovali s socialisti iz zavezniških dežel.

Delavski in vojaški svet je dal na to vprašanje odgovor, s katerim pojasnjuje svoje stališče rekoč:

"Ruska revolucija, ki je upor ljudstva ne le proti tiranstvu carizma, temveč tudi proti grozotam svetovne vojne, za katere pada krivda na mednarodni imperializem, je postavila vse države pred nujno potrebo miru. Istočasno je ruska revolucija pokazala vsem narodom pot, po kateri se more priti do tega cilja, in ta pot je združitev vsega delavstva, ki mora preprečiti načrte imperializma za nadaljevanje vojne v interese bogataških razredov in sklepanje miru z aneksijami in vojnimi odškodninami.

Delavski razred v vseh državah lahko hitro pride do solidarnega sporazuma, ako je navdahnjen s svojimi lastnimi interesi in če se otrse aspiracij imperialistov in militaristov. Očitno je, da je mednarodna konferenca lahko odločilnega pomena v straši dobi bratske vojne, ako bodo delegatje prešinjani s temi idejami. Nadalje je tudi očitno, da ne morejo vprašanja, ki ste nam jih stavili, povzročiti razdora, niti ne obsegajo motivov za nadaljevanje vojne.

Ako priznajo delegatje na konferenci, da ima vsak narod pravico sam odločati o svoji usodi, tedaj bodo brez težav prišli do sporazuma, kako se ima uravnati vprašanje Abzacije-Lorene in drugih teritorij. Dalje bo delavski razred, čim se oprostí vzajemne mržnje in nezaupnosti, s katero ga opajajo imperialisti, z lahkoto spoznal o pravičnosti odškodnine, kakor tudi višino teh odškodnin državam, ki so bile opustošene vsled vojne, kakor je na primer Belgija, Poljska, Galicija in Srbija. Ali razumeti se mora, da odškodnina ne sme biti najmanj v zvezi s kakšnim tributom, ki ga tirja premagalec od premagane dežele.

Delavski svet pričakuje od konferencie socialistov iz vojskujočih se in nevtralnih dežel ustvaritev Internacionalne, ki omogoči delavskemu razredu vsega sveta, da se bo skupno bojeval za splošen mir in zdrobil verige, v katere so ga siloma uklenile vlade in z imperialističnimi tendencami prepojeni razredi, ki ovirajo mir."

Ta izjava ruskih socialistov je zelo jasna. Človek se le ne sme truditi, da bi po sili zaneseš vanjo, česar tam ni.

Ze slišimo namreč klice: "Vidite, Rusi zahtevajo mir in nič drugega ne: Mir za vsako ceno!"

Treba je le to izjavo prečitati, pa se vidi, da to ni res. Rusi zahtevajo zelo določen mir, tako jasno določen mir, da se majhnim dušicam niti ne sanja. Faktično ne zahtevajo Rusi nič manj kakor — socialističen mir.

Vse plitke fraze o separatnem miru in o miru za vsako ceno padajo vpricho tega v prah.

Če bi bili Rusi za separaten mir, jim ne bi bilo treba mednarodne konferencie. Sprejeli bi enostavno mir, ki jim ga Nemčija in Avstrija ponujata na tak način, da je to že bolj beračenje kakor ponudba. In niti "za vsako ceno" jim ga ne bi bilo treba jemati, kajti Nemčija in Avstrija jim ponujata za to celo — denarja. Seveda nimata sedaj sami denarja, pač pa računata, da bi ga izprežali iz ostalih zaveznikov, če bi jima separaten mir z Rusijo omogočil, da jih premagata.

Zakaj pa žele ruski socialisti mednarodno konferenco?

Sami odgovarjajo: Ker jim gre za to, da se ne konča vojna med Rusijo in Nemčijo, ampak da se končajo grozote svetovne vojne.

Ne vemo, zakaj nekateri ljudje nočejo pa nočejo videti te razlike. Kajti da je ne bi mogli videti, ni mogoče verjeti. Saj jy tako velika, da jo slepec lahko v prsti dotipa.

Svetovno vojno bi po mnenju ruskih delavcev lahko končalo mednarodno združeno delavstvo.

To je tudi naše mnenje. Odtod logično sledi, da bi moralo biti vse prizadevanje delavstva proti vojni mednarodno organizirano in solidarno izvršeno. To se pravi: Vsi skupaj morajo nastopiti za en cilj, o katerem se morajo sporazumeti.

Praktično pomeni to: Dokler omogoča nemško delavstvo nemški vladi, da nadaljuje vojno in jo namenoma podpira v fem, bi bilo nezmislno, če bi ameriško delavstvo oviralo vojno Amerike. Če bi nemško delavstvo vrglo sedanjo vlado, ki je imperialistična, organiziralo svojo vlado in hotelo skleniti mir v znišlu sporazuma vsega mednarodnega delavstva, pa bi ameriška vlada odklonila tak mir in zahtevala imperialistične pogoje, bi moralo ameriško delavstvo z vso močjo nastopiti zoper svojo vlado.

Nič drugega se ne more čitati iz ruske izjave.

Pripravljeni smo, da nas bodo zopet imenovali militariste in nam očitali, da smo "za vojno". Nič ne de. Vajeni smo takega podtikanja. Ali zdaj gre v prvi vrsti za to, kaj da pravijo ruski socialisti. In oni pravijo resnično to, kar smo mi izvajali.

Oni govore še natančneje. "Na skupni konferenci se bomo lahko sporazumeli, če bodo delavce vodili njihovi lastni interesi, če se otrsejo aspiracij imperialistov in če priznajo pravico vsakega naroda, da sam odloča o svoji usodi."

Seveda je tukaj "če". Ampak dokler ni delavstvo te ali one dežele na mednarodnem sestanku izreкло, da se noče otresti imperialističnih aspiracij in da noče priznati pravice narodov, smejo ruski socialisti upati, da se doseže na mednarodni konferenci sporazum.

Ta sporazum naj bo torej podlaga miru, ne pa "vsaka cena". To se pravi, da hočejo Rusi trajen mir, ne pa le premočje, ki bi trajalo, dokler ni ena ali druga stran sposobna, da začne novo vojno. Sporazumno z delavci vseh dežel naj vsak narod odloči o svoji usodi. To pomeni, da bi imel vsak narod, kar bo hotel in vsi bodo v tem sporazumni; to bi bila garancija za trajnost miru.

Ruski socialisti so tudi poskrbeli, da se ne more njih pogoj "nobene vojne odškodnine" napačno razlagati. Pod pojmovno vojne odškodnine ne spada povračilo škode, ki naj bi se plačalo za opustošene kraje. Če so na primer nemške čete požigale in plenile po Belgiji, Srbiji in Poljski in odvažale stroje celih industrij, umetniške zbirke i. t. d. v Nemčijo, smatrajo Rusi za pravilno, da se to povpre. Med temi deželami navajajo sami Galicijo, kjer bi morali Rusi plačevati odškodnino.

Ves ta način miru oziroma že sporazum o takem miru, ne pa o glupem miru "za vsako ceno" smatrajo ruski socialisti za pogoj, da zdrobi delavski razred verige, v katere je sedaj vklejen, torej verige kapitalizma. Iz česar sledi, da se bojujejo ruski socialisti za socialističen mir in da hočejo zanj pridobiti delavce vseh dežel.

Mi bi želeli, da bi se tako mednarodna konferenca omogočila. Če bi delavstvo tam pokazalo tistega duha, ki ga pričakujejo, ruski socialisti, bi se lahko dosegel cilj, ki ga označujejo. Če ne, bi vsaj postalo popolnoma jasno in vsakdo bi lahko razumel, da se mora cilj doseči po drugi poti.

Živila in demokracija.

V Washingtonu se vodi oster boj za zakon o živilih, ki hoče izročiti vladi gotove pravice za regulacijo trgovine z živilili. Ne bomo rekli, da je vse na vrhuncu modrosti, kar obsega ta zakon, gotovo pa je, da je za preskrbo z živilili kakor tudi za kupčije s hranilno treba zakonitih določb, če se naj ljudstvo Zedinjenih držav obvaruje nezasišne draginje, pomanjkanja in naposled lakote.

Naloga, ki jo je prevzela Amerika v tej vojni, zlasti kar se tiče živil, je ogromna. Prehraniti mora ne le svoje ljudstvo in armado, ampak tudi svoje zavezničke povrh. To je tako velikanska naloga, da je niti v sanjah ni mogoče izvrševati brez organizacije, katere ne more v sedanjih razmerah izvesti nihče drugi, kakor vlada.

Preskrbovanje zavezničkov z živilili je v interesu Amerike, zato da se jim omogoči uspešno izvajanje tiste vojne, ki jo vodijo skupno z Zedinjenimi državami. Ali to preskrbovanje bi popolnoma izgubilo svoj cilj, če se ne bi vlada v prvi vrsti ozirala na svoje ljudstvo. To zahteva sicer že patriotizem, o katerem nismo še nikdar slišali toliko govoriti, kakor v sedanjih dneh. Kajti briga za blaginjo svojega ljudstva je prva naloga resničnega patriotizma.

Toda nič manj ne zahtevajo tega interesi vojne. Če je enkrat neuttajivo dejstvo, da imamo vojno, tedaj si morajo biti odgovorni faktorji na jasnem, kako vpliva to na razmere ameriškega ljudstva, ne le, ker je to čisto enostavna dolžnost vsake vlade, ki hoče biti demokratična, ampak tudi zato, ker bo vojno upravljalo ljudstvo — na evropskih bojiščih prav tako, kakor doma v tovarnah in jamah, v bolnišnicah, na železnicah in povsod.

Vsaka oslabitev ljudstva pomeni oslabitev vojskovanja. Če ne bi mislila vlada na nič drugega, bi morala misliti na to. Celotrajna vojne je v veliki meri odvisno od tega. Čim krepkejši in zdravejši bo ljudstvo, čim popolnejša bo vsa organizacija, ki je potrebna, tem bolje se bo produciralo vse, kar omogoči hiter in uspešen konec vojne.

Vsak otrok mora razumeti, da spada vprašanje živil med najvažnejše probleme v dobi vojne. Če ne bi tega povedal sam zdravi razum, bi to pokazale izkušnje vseh držav, ki so bile zapletene v vojno. Baš te izkušnje so pripeljale vse države do tega, da so ustanovile za živila kakršnokoli organizacijo.

V vsej nesreči je Amerika vsaj toliko srečna, da se lahko posluží teh tujih izkušenj. Vse napake in vse zmote evropskih držav, kakor tudi njih uspehi so za Zedinjene države sola, v kateri se lahko nauče, česa se je treba varovati in kaj je treba storiti.

Vse te izkušnje pa kažejo, da se razpolaganje z živilili ne sme prepustiti privatni volji in privatni spekulaciji, ampak da se mora spekulacija sploh preprečiti.

Nekaj takega namerava živilski kongres. A zanimivo je, na kakšen zakon, s katerim se sedaj bavi načini si znajo zastopniki kapitalističnih interesov pri tem nadevati krinko demokracije. Naravnost obupne klice smo slišali iz zbornice: Nezasišna tiranija — avtokracija rinskoga cesarstva — našim gospodinjim bodo gledali v lonce — itd. Posebno senator Reed iz Misourija se je drl, kakor da se pripravlja nasilstvo, kakršnega še nikdar ni bilo v Zedinjenih državah.

Vse to sklicavanje na demokracijo je navaden humbug. Kar bi rad senator Reed, ni nič drugega, kakor nadaljevanje gospodarske anarhije, ki je povzročila v času miru v Zedinjenih državah, kakor tudi v drugih deželah silno gorje in ki bi v dobi vojne lahko postala usodepolna in vrgla Ameriko v brezdnost.

Prava demokracija ne pomeni, da lahko vsak gospodarj po svoji glavi. Demokracija je sicer del ljudstva, ni pa ljudstvo. Njegovi interesi morajo biti podrejeni interesom vsega ljudstva, ki mora-jo stati v prvi vrsti in na katere se je treba ozirati pred vsemi drugimi. Če se stinjajo interesi posameznika s splošnimi ljudskimi interesi, jih je treba varovati; če jim nasprotujejo, se jim morajo umakniti.

V slučaju, za katerega se gre tukaj, je pa popolnoma jasno, da se interesi živilske spekulacije ne morajo spraviti v soglasje s potrebami ljudstva; torej je treba odpraviti spekulacijo, in edino vprašanje, za katero se gre, je to, kako se vsa ta spekulacija najbolje zadene.

Poleg tega je seveda treba odpraviti splošne nedostatke, na katerih boleha kapitalistični sistem. Če je potrebna registracija, da se izmed njih izberejo najposobnejši za vojaško službo, je še veliko bolj potrebna registracija živil, da je jih mogoče tako razdeliti, kakor zahtevajo potrebe.

Slišali smo včasí besedo, da je vse prebivalstvo Zedinjenih držav ena velika družina. Navadno se rabi ta lepi izraz, kadar se zahtevajo kakšne žrtve od delavskega razreda. Prav sedaj se pa mora pokazati, če je v tem stavku kaj resnice ali ne. V družini se mora gledati na to, da je za vse njene člane enakomerno poskrbljeno. Če je dovolj živeža, da ga preostaja, je stvar lahka in vsi so lahko deležni obilice; če gre tesno, je pa treba pazno deliti, da ne zmanjka za nobenega, in če nastane potreba, si mora vsak član odreči malenkost, ne pa da bi enemu zmanjkalo vsega, drugi bi pa še vedno užival več nego potrebuje.

Aka je ljudstvo Zedinjenih držav res ena družina, se mora sedaj za njegovo prehrano enako poskrbeti. Ustvariti organizacijo, ki more pravilno regulirati produkcijo in razdeljevanje živil, nadzorovati izvrševanje pravil, preprečiti spekulacijo, odtegovanje živil s trga, oderuštvo in sleparstvo, se torej ne pravi uvajati avtokracijo, ampak postaviti kos demokracije na mesto anarhije.

Zelo napačnih fraz se poslužujejo ljudje, ki tarnajo, kako grozno bo, če se bo gospodinjim gledalo v lonce, kaj da kuhajo in predpisovale, kaj naj kuhajo. Za ogromno večino prebivalstva se godi to že davno. Delavcu se sicer ne pravi naravnost: "Funt krompirja smeš skuhati?" pač pa se mu pravi: "To le je tvoja pleča." Od tega potrebuješ gotov znesek za stanarino, za obleko, za cestno železnico, za popravke, za članarino itd. Ostane ti torej natančno določena svota za hrano, pa ni treba, da se ti predpisuje krompir; denar, ki ga moreš porabiti, ne zadostuje za nič drugega, kakor za krompir. To je dovolj prepdisa.

Če se pa ne store trdni zakoniti ukrepi, bodo imeli kapitalisti kmalu moč, da bodo delavstvu še krompir prepovedali. Poročila iz evropskih dežel so nam pripovedovala strašne reči o tem in Ameriki, ki ima še priliko, da se obvaruje teh najbrjdrnejših izkušenj, mora tudi poskrbeti, da se jih resnično obvaruje. Ni dovolj, da se prepreči še večja draginja, ampak treba je tudi, da se znižá sedanja draginja, ki je že zdaj prava mora za ljudstvo.

To se lahko doseže, ako se vsa živilska zadeva temeljito organizira. Bilo bi pa potrebno, da bi tudi delavstvo posvetilo temu vprašanju večjo pažnjo in pomoč, da ne postane vojna vir neomejeneda izkoriščanja.

Vprašanje prehrane je za delavstvo vprašanje sedanjosti in bodočnosti. Če ljudstvo opeša, se mašuje to še na poznejših rodovih; zato je treba nevarnost, ki žuga za pojutršnjem, preprečiti za danes.

Pariški "Matin" javlja, da v kratkem pričakujejo v angleško-francoskih vodah flotilo ameriških razruševalcev, ki bodo sodelovali v kampanji proti submarinkam. Francoska mornarica se pripravlja, da pripravi potrebne baze za ameriško brodogve.

Rudniki na severozapadu so prinesli v prvih šestih mesecih t. l. \$7,128,660 profita. Lansko leto ob tem času so razdelili med delničarje le \$6,449,725 dividende. To je očividni dokaz, da je za rudniške barone napočila doba prosperitete, kar se ne more reči o rudarjih.

Iz cerkvenih krogov naznanjajo, da je sedaj dosti denarja za Billy Sunday-New York greha. Do sedaj so nabrali \$120.163. Neumnost med ljudmi še ni izumrla!

Irska amnestija.

Andrew Bonar Law je v angleški poslanski zbornici naznanil, da dobe vsi Irci, ki so bili lani v času velikonočne revolte aretirani in so sedaj v ječah, z ozirom na irsko konvencijo, ki naj reši vprašanje irske avtonomije, svobodo.

V svojem govoru je Bonar Law dejal: "Vlada meni, da bo konvencija, na kateri se snidejo Irci, da rešijo težavni problem bodoče uprave svoje dežele, pomenila novo dobo v razmerju Ruske napram skupni državi."

V teh okoliščinah je vlada sklenila, da ne more bolje ojačati duha, s katerim stopi na to konvencijo, kakor da odstrani enega najvažnejših razlogov nesporezuma. Zato je sklenila pustiti brez pridržka vse jetnike, ki so bili zaprti v zvezi z irsko revolto, na svobodo.

Priporočajoča kralju splošno amnestijo je bila vlada nadahnjena z nado, da bo to njeno dejanje pozdravljeno v duhu velikodušnosti in da se loti konvencija svoje teške naloge v okoliščinah, ki bodo pomenile dobro napoved za pravo, zaželjeno od strank."

Kakor poročajo iz Dublina, je izzval ta sklep angleške vlade na Irskem največje navdušenje. Med jetniki, ki dobe svobodo, je tudi John Me-Neill, profesor irske zgodovine na dublinskem vsučilišču in poljska grofica Markiewiczova, ki se je z orožjem v roki borila in je bila obsojena v dosmrtno ječo.

Da je korak angleške vlade pameten, se mora priznati. S to amnestijo seveda ne bo vrnjeno življenje tistim, ki so bili lani ustreljeni. Toda kako veliko razliko razkriva vendar to dejanje med Anglijo in — Avstrijo!

Anglija ima irsko vprašanje, pa se trudi, da bi ga rešila. In prišla je na to, da je najbolje, če

skliče Iree same, naj se posvetujejo, pobotajo in sklenejo, kako se bo upravljala njih dežela. In da olajša to resnično težko nalogo, izpušča na svobodo Iree, ki so se ji bili s puško in kanonom uprli.

Angleška vlada dela gotovo marsikaj, s čimer se ne strinjamo in dobre duše naj nikar ne obrnejo naših besed zopet tako, kakor da se identifcramo z angleško vlado. Ali to ji je treba priznati, da dela pošteno za irsko avtonomijo.

Kdaj je storila Avstrija le najmanjši požokus, da bi rešila svoja nacionalna vprašanja in omogočila svojim narodom avtonomijo? Če bi bila dunajska in peštanska vlada kdaj storila kaj podobnega kakor sedaj angleška vlada, ne bi bilo med avstrijskimi narodi nikdar nobene iredente in nobeden ne bi zahteval, naj se Avstrija razbije. Toda medtem ko se v Angliji tudi od vlade pospešuje irska avtonomija, se v Avstriji le zapira, konfiscirajo premoženja, strelja in o-beša.

Pa vendar blebečejo kratkovidneži tjavendan, da ni med državo in državo, med vlado in vlado nobene razlike. In da bi bilo vseeno, če bi vladal tudi v Ameriki kajzer Viljem! Medtem, ko se je tiskalo to poročilo, se je sklep angleške vlade že izvršil in v nedeljo so bili bivši jetniki v Dublinu slovesno sprejeti. Bilo je pri pozdravu veliko navdušenje, prepevanje irskih pesmi i. t. d., a nobenega izgreda.

Splošno prevladuje mnenje, da bodo največje težave za rešitev irskega vprašanja kmalu premagane in s tem avtonomija omogočena. Člani irske konvencije, ki ima to nalogo, so že izdelani.

Strankina pravila za splošno glasovanje.

Stara in nova pravila soc. stranke, o katerih glasuj sedaj članstvo zveze. Stara pravila so v prvi koloni, tenno tiskana, nova v drugi koloni, svetlo tiskana. Tajniki klubov naj prineso ta

prevod na sejo, ko se bo glasovalo o pravilih in naj primerjajo točko za točko z angleškim originalom. Glasovnice je vrniti v kraj, odkoder so bile poslale.

nu, lahko so pa taki člani dodeljeni predavateljskim tečajem, prirejani po gl. stanu, ali če dobe začasno mesto za posebna strankina dela.
§ 5. Glavni odbor izvoli iz svoje srede stalnega predsednika, ki služi brezplačno. Odbor sestavi svoj upravnik ne nasproten tem pravilom.

CLEN II.

Sedaj glaseč:

§ 1. Vsaka oseba, bivajoča v Zd. državah, stara osemnajst let in dalje, brez razlike spola, rase, polti ali vere, je pretrgala vsa vez z ostalimi političnimi strankami in političnimi organizacijami, se strinja s principi socialistične stranke (Socialist Party) vstavi politično delo in neomejene politične pravice za oba spola, je lahko član te stranke.

CLEN II.

Nameravano izboljšanje članstvo.

§ 1. Vsaka oseba, bivajoča v Zd. državah, stara osemnajst let in dalje, brez razlike spola, rase, polti ali vere, je pretrgala vsa vez z ostalimi političnimi strankami, se strinja s principi socialistične stranke (Socialist Party) vstavi politično delo in neomejene politične pravice za oba spola, je lahko član te stranke.

§ 6. Vsi stalni odbori in stalni odborniki gl. odbora, se izvolijo na rednih odborovih sejah in poslujejo eno leto po prvem dnevu v juliju njih izvolitve.
§ 7. Vse poslovanje narodnega odbora se vrši med časom, ko ne sbruje, potem korespondence.
§ 8. Člani izvrševalnega odbora, izvrševalni tajnik in vse ostale odbornike se lahko odpokliče vsak čas po članih stranke na isti način, kakor je že določeno za predlaganje in upravljanje skupnih referendov ali splošnih glasovanj.

Sedaj glaseč:

§ 2. Oseba, nameščena v političnem uradu katerekoli druge nego socialistične stranke, ne more postati član socialistične stranke. Istotako ne sme noben član sprejeti kakšno dodeljeno javno uradno, časno ali nagradno službo (Civil service izuzeto) brez spoznanja svoje državne organizacije. Noben član stranke ne more tudi biti kandidat za katerikoli urad brez dovoljenja mestne, okrajne ali državne organizacije.

§ 2. Oseba, nameščena v političnem uradu katerekoli druge nego socialistične stranke, brez dovoljenja njegove državne organizacije ne more postati član socialistične stranke. Istotako ne sme noben član sprejeti kakšno dodeljeno javno uradno, časno ali nagradno službo (Civil service izuzeto) brez spoznanja svoje državne organizacije. Noben član stranke ne more tudi biti kandidat za katerikoli urad brez dovoljenja mestne, okrajne ali državne organizacije.

Sedaj glaseč:

§ 6. Kateri član stranke bi nasprotoval politični akciji ali bi zagovarjal zločin, sabotažo ali druga nasilna sredstva v svrhu osvoboditve delavskega razreda, se ga izključi iz stranke. Politična akcija naj se tolmachi v smislu udeleževanja volitev za javne urade in praktične postopke za administrativnega dela v soglasju strankinega programa.

CLEN II. TOČKA 6, predloženo, da se črta.

CLEN III.

Sedaj glaseč:

Uprava.

§ 1. Zadeve socialistične stranke upravlja glavni odbor, njega pododbori in uradniki, konvencija in splošno glasovanje.

CLEN III.

Uprava.

§ 1. Zadeve socialistične stranke upravlja izvrševalni odbor, njega pododbori in uradniki, konvencija in splošno glasovanje.

CLEN VI.

Sedaj glaseč:

Izvrševalni odbor.

§ 1. Izvrševalni odbor sestoji iz petih članov; svoja mesta zavzamejo 1. julija in uradujejo dve leti. Poziv za imenovanje je izdati 1. novembra. Vsak klub ima pravico imenovati 5 kandidatov. 40 dni je dovoljeno za imenovanje, 20 za sprejemanje in odklanjanje in 60 dni za splošno glasovanje.

CLEN III. TOČKA 2.

Novi nameravani nadomestni IV. in VI. člen.

a) Glavni izvrševalni odbor sestoji iz petnajst članov, katere po 3 izvolijo člani iz petih teritorialnih podokrajev, kakor sledi:
b) 1. okraj: — Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York.
c) 2. okraj: — New Jersey, Pennsylvania, Delaware, District of Columbia, Maryland, West Virginia, Ohio, Indiana.
d) 3. okraj: — Illinois, Wisconsin, Michigan, Minnesota, Iowa, Missouri.
e) 4. okraj: — Virginia, N. Carolina, S. Carolina, Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, Tennessee, Kentucky, Oklahoma, Texas, Arkansas.
f) 5. okraj: — Kansas, Nebraska, So. Dakota, N. Dakota, Montana, Idaho, Washington, Oregon, California, Nevada, Utah, Wyoming, Colorado, New Mexico, Arizona, Alaska.
Člani izvrševalnega odbora morajo v času nominacije in v času ko zastopajo svoje mesto v izvrševalnem odboru, bivati v svojem okraju.

Sedaj glaseč:

§ 2. Izvrševalni odbor opravlja med časom seji dela narodnega ali gl. odbora in ima vsa njegova moč, izvzema sklicavati konvencije, priporočati spremembe pravil ali izpolniti prazna mesta v izvrševalnem odboru, v uradu izvrševalnega tajnika ali odpoklicati katerekoli člana v tem odboru.

CLEN III. TOČKA 3.

Nova nameravana točka.

a) Poziv za redno izvolitev članov v izvrševalni odbor, naj se priredi 1. januarja 1918, in zatem vsako naslednje leto istega dne. Člani, ki so izvoljeni 1918 odstopijo 1. julia 1919.
b) Štirideset dni je dovoljeno za nominiranje, dvajset za sprejemanje in odklanjanje in šestdeset za splošno glasovanje. Kandidatje, ki dobe največ glasov, so v vsakem slučaju izvoljeni.

Sedaj glaseč:

§ 4. Zvrševalni odbor pošlje iztis zapisnika sej vsem članom gl. odbora; zapisniki se objavijo v mesečnem uradnem poročilu "American Socialist." Vse zadeve in resolucije izvrševalnega odbora postanejo obvezne in v moči takoj po sprejetju, vendar zamore vsak član gl. odbora v teku 15 dni potem, ko je bila dotična zadeva odposlana iz gl. stana, predložiti odklonitev ali spremembo zadeve ali resolucije, vlad česar se o njem razpravlja na isti način, kakor o ostalih predlogih gl. odbora.

CLEN III. TOČKA 4.

Nova nameravana točka.

Kandidati za izvrševalni odbor in za vsa druga izvrševalna mesta v stranki, morajo biti 3 leta člani stranke.

Sedaj glaseč:

§ 5. Vse seje gl. in izvrševalnega odbora se vrše v kraju, kjer je gl. stan stranke.

Sedaj glaseč:

§ 6. Izvrševalni odbor pridobuje v Bulletinu posebno poročilo o vsem izdanem denarju za tiskane brošure, knjige kakor tudi njih avtorje.

CLEN IV.

Sedaj glaseč:

Narodni ali glavni odbor.

§ 1. Glavni odbor sestoji iz državnih tajnikov vseh organiziranih držav in teritorijev ali tisti oseb, ki jih člani stranke izvolijo v ta odbor potem splošnega glasovanja. Na vsakih 3000 dobrostojećih članov v državi ali teritoriju, vsake organizacije pravico izvoliti si v ta odbor po enega člana več. Da se dožene število zastopnikov, do katerih je vsaka država ali teritorij deležen, izdela izvrševalni tajnik vsako leto pregled dobrostojećih članov za dotično državo ali teritorij.
§ 2. Člani voljeni v gl. odbor, pododbor in izvrševalni odbor, morajo biti neprenehoma tri leta člani stranke.
§ 3. Glavni odbor ima svoje redne seje prvo nedeljo po prvem ponedeljku v maju vsakega leta, izvzema v letu, ko se vrši strankin zbor. V tem slučaju ima sejo vspretno s zborom.
§ 4. Izvanredne seje glavnega odbora se obdržava, ako tako določi dve tretjinska večina članov tega odbora.
§ 5. Člani glavnega odbora dobe za obiskovanje sej plačano vožnjo in po \$2.50 na dan za povrnitev stroškov iz glavne blagajne.

CLEN V.

Sedaj glaseč:

Dolžnosti in pravice glavnega odbora.

§ 1. Dolžnosti tega odbora so:
a) zastopati stranko v vseh narodnih in mednarodnih zadevah;
b) sklicovati zbor in izredne konvencije, določene po splošnem glasovanju stranke;
c) izdelati poročila o stanju članstva in poročila ter priporočila za zbor;
d) popolniti in ojačiti organizacije s propagandističnim delom v takih državah in teritorijih, kjer zahtevajo podpre glavnega odbora;
e) vzdrževati v zvezi s glavnim stanom biro za predavanja z namenom: prijeti predavanja ali tečaje za predavanja v korist socializma; književni biro za publikacije in razširjanje socialistične literature, oddelke za dobavo tiskovnega in ilustracijskega materiala in drugih tistih oddelkov, katere se sklene od časa do časa ustanoviti.
f) izdelati pravila in red za poslovanje strankinih narodnih konvecij in poskrbeti drugače v smislu za sprejetje izboljšanja po konvecijih.
g) Sprejemati prispevek in poročila od državnih organizacij.
h) Upravljaliti splošna glasovanja na način, kakor ga predpisujejo pravila; pregledati in poročati o programu, predpisanem in organizaciji stranke.
i) Priporočati članom stranke dodatke k pravilom.
j) Oskrbovati delo in reševati vse tekoče posle v glavnem stanu.
§ 2. Noben član eksekutive ni član narodnega odbora in izvrševalni tajnik ni član eksekutive.
§ 3. Član eksekutive in izvrševalni tajnik so lahko vsak čas na podlagi pravilno predloženega predloga odpoklicani po narodnem odboru iz urada.
§ 4. Noben član gl. odbora ne more biti za stalno namestjen kot vaušebec za katerekoli mesto v gl. stan-

CLEN IV.

Namer. nova točka v nadomestitev V. člena starih pravilam.

TOČKA I.

Dolžnosti in pravice tega odbora so:

a) zastopati stranko v vseh narodnih in mednarodnih zadevah;
b) sklicovati zbor in izredne konvencije, določene po splošnem glasovanju stranke; kadar potrebe tirjajo, more gl. izvrševalni odbor sklicati izredno konvecijo, če je zato oddanih dve tretjine glasov tega odbora;
c) izdelati poročila o stanju članstva in poročila ter priporočila za zbor;
d) popolniti in ojačiti organizacije s propagandističnim delom.
e) prijeti določbe in dnevni red za narodne konvencije, ki sicer se niso določene v teh pravilih in podvrženi popolniti in sprejetju potom konvecije.
f) sprejemati članarino in poročila državnih organizacij.
g) upravljati splošna glasovanja glasom teh pravil.
h) oskrbovati delo in reševati vse tekoče posle v gl. stanu.
i) objavljati zapisnike sej v uradnem bulletinu.
j) objavljati v uradnem bulletinu vse tekoče prejemke in izdatke za tiskanje letakov in knjig z naznačenimi naslovi in pisateljji.
k) vzdrževati v zvezi gl. stana take biroje in oddelke, ki so potrebni.

TOČKA 2.

Člani izvrševalnega odbora, izvoljeni iz okrajev, so zaeno organizatorji. Vsak član tega odbora je lahko imenovan govornikom ali predavateljem za predavanja, ki jih odredi gl. stan in lahko opravlja posebna strankina dela odmerjena po gl. uradu.

TOČKA 3.

Izvrševalni odbor, si v smislu zvezne določbe — Federal Corrupt Practices Act — izvoli stalnega predsednika, ki opravlja to mesto brezplačno.

TOČKA 4.

Odbor si formulira svoje pravila za vzdrževanje sej, neenasproten tem pravilam.

TOČKA 5.

Seje izvrševalnega odbora se vrše v času in kraju, kakor določi ta odbor.

TOČKA 6.

Člani izvrševalnega odbora so podvrženi odpoklicu, katero izreče članstvo potom splošnega glasovanja.

TOČKA 7.

Prostor gl. stana določi izvrševalni odbor.

TOČKA 3.

a) Izvrševalni odbor ne sme dovoliti denarja iz blagajne za nobeno svrhu, če ni stvar direktno v zvezi s socialistično propagando ali delavskimi boji. In ne več kot \$100.00 se dovoli organizaciji, ki je v zvezi s strankinimi deli.

§ 9. Predlog, ki ni podpiran v teku 15 dni od ne manj nego petih članov gl. odbora vsak iz druge države, ne more iti na splošno glasovanje potom dopisovanja.
§ 10. Ne glavni niti izvrševalni odbor, sme dovoliti iz skupne gl. blagajne svote v katerikoli namen, če ni v direktni zvezi s propagando socializma ali delavskega boja; in ne več nego \$100 je dovoljeno drugim izvzemši predprejnim odsekom stranke. Na aplikacije za gnotno pomoč od klubov ali drugih, državni organizaciji podrejenih odsekov, se brez priporočila od državne organizacije, ne osira.

ko; finančna pomoč se da le tedaj, če se s tem strinja državna organizacija.

b) Odbor nima pravice razpolagati z denarjem, izvzema za tekoče stroške gl. stana, izpostavljenosti, če je v blagajni dovolj denarja za pokritje tekočih obveznosti, ali v slučaju, če kaže, da bodo tekoči dohodki konecem leta pokrili take priprijetve. Odbor ne sme ukazovati direktno ali indirektno v podporo nobenemu listu, ki ni last gl. urada.

TOČKA 9.

Gl. urad ne sme izdati imenik klubov ali naročnikov nobenemu izven članov stranke, niti se ne sme dati članom za privatne namene. Delno se lahko da imenik članom stranke in nastavljenem stranke vsak čas, če so potrebne za organizacijo, propagando ali obnovljenje naročnine.

TOČKA 10.

Izvrševalni odbor lahko izdaja in razpošilja vsem članom tednik, namenjen izključno za strankino aktivnost.

NAMERAVANI NOVI CLEN V.

TOČKA 1.

Vsako leto, izvzemši v letu ko se vrši konvencija, obdržava vsi državni tajniki, po eden zastopnikov narodnostnih federacij in eden od mladinske organizacije skupno konferenco. Čas in prostor določi izvrševalni odbor. Delo te konference mora biti omejeno na medsebojni sporazum, ki se tiče nalog uprave, propagande in organizacije. Ta konferenca ne predlaga niti ne priporoča postopake ali dodatkov k pravilam.

TOČKA 2.

Vožnja za delegate na konferenco se plača iz narodne blagajne.

IZVRŠEVALNI TAJNIK.

CLEN VII. TOČKA 1.

Nameravana nova točka.

Izvrševalnega tajnika vposli izvrševalni odbor in ga lahko odslovi vsak čas sam ali pa članstvo potom splošnega glasovanja. Za svoje delo položi varščino, ki je določi izvrševalni odbor. Plačo določi izvrševalni odbor.

CLEN VII. TOČKA 2.

Nameravana dodatna točka.

Izvrševalni tajnik vodi vse posle in zadeve v gl. uradu, vstavi vsplenje pomoči podvrženo direktni izvrševalnega odbora. Vodi račune za gl. urad in njegovih oddelkov.

ZASTOPNIKI V KONGRESU.

CLEN VIII. TOČKA 1.

Nameravana dodatna točka.

Člani kongresa, izvoljeni na volilnem listku socialistične stranke, imajo predložiti konveciji poročilo o svojem delu v kongresu.

CLEN VIII. TOČKA 2.

V podpori za zadeve, predložene po socialistični stranki, se morajo ravnanj po navodilih, ki jih da konvencija, izvrševalni odbor ali splošno glasovanje stranke.

CLEN VIII. TOČKA 3.

Nameravana dodatna točka.

V vseh postopakovah, kakor kongresu, državni legislaturi, oskrbnikih odborih ali mestnih svetih, se imajo socialistični zastopniki organizirati v posebne dele, ločene od ostalih strank. Izvoliti si imajo predsednika in v podporah vseh zadev, ki so jasno določene v strankini izjavi, morajo glasovati zanje kot celota.

KONVENCIJE.

CLEN IX. TOČKA 2.

Nameravana dodatna točka.

Izredna konvencija se lahko skliče vsak čas, če tako določi članstvo potom splošnega glasovanja ali dve tretjinska večina članov izvrševalnega odbora.

CLEN IX. TOČKA 3.

Nameravana dodatna točka.

Čas in mesto rednih konvecij določa izvrševalni odbor.

CLEN IX. TOČKA 4.

Nameravana dodatna točka.

§ 4. Strankina konvencija sestoji iz 200 delegatov razdeljenih po državah kakor sledi:
Po enega iz vsake države in teritorija in ostali proporcionalno razdeljeni na podlagi plačanih prispevkov organizacij takih držav in teritorijev, v tekočem letu. Delegat mora biti iz države, katero zastopa in tri leta član stranke.

CLEN IX. TOČKA 6.

Da se črta.

CLEN IX. TOČKA 7. V ČITANJU.

3 odstavka, kot dodatek:

Konvecijo odpre in pokliče k redu ob času in v kraju, kjer se ima vršiti, izvrševalni tajnik, kateri čita listo naznanjenih delegatov, da se določi število ne naznanjenih delegatov in konstituiraju konvecijo.

CLEN IX. TOČKA 7.

Nameravani nadomestni odstavek.

Narodna konvencija ima moč nominirati kandidate za predsednika in podpredsednika, sprejeti načelno izjavo in voditi drugo delo katere smatra konvencija potrebnim. Izpraznjena mesta na glasovnici za splošne volitve izpolne izvrševalni odbor.

CLEN X. TOČKA 3.

Nadomestni predlog, predložen kot nadomestna točka.

a) Načelna izjava socialistične stranke je nje najvišji progla in se mora vsled tega priznati v vseh krajevni izjavah. Državne ali krajevne organizacije se ne smejo družit, niti po nobenimi pogoji sklepatei kompromis z ne eno od drugih političnih strank ali organizacij; niti ne sme noben kandidat socialistične stranke sprejeti nominacije ali priznanje od katerekoli druge politične stranke.

b) Kadar koli vsled visoke naraščajočih davkov, vlad pomankanje kandidatov ali vsled odstranjenja pri primarnih volitvah, socialistična stranka nima na polju svojih kandidatov, socialistična stranka ne sme podpirati ali sprejeti za svoje kandidate drugih strank, svobodno pa se v tem slučaju prepusti članom stranke, da stori po razmerah najbolje.

CLEN VII.

Sedaj glaseč:

Izvrševalni tajnik.

§ 1. Izvrševalni tajnik je izvoljen takrat in na kak način kakor člani izvrševalnega odbora. V dobi svoje gl. poslovanja ne more opravljati v stranki nobenega drugega posla. Za svoje delo dobi \$1.500 letne plače in da varščino, ki jo določi narodni odbor.

Sedaj glaseč:

§ 2. Izvrševalni tajnik skrbi za vse zadeve v gl. stanu, vstavi nastavljanje potrebnih pomoči, podrejene izvrševalnemu in gl. odboru. Dobiva poročila od državnih in teritorialnih organizacij; nadzoruje in upravlja blagajno biro za predavanje, biro za literaturo in sploh take oddelke, ki bi se ustanovili pozneje v zvezi z gl. stanom.

CLEN VIII.

Sedaj glaseč:

Zastopniki v kongresu.

§ 1. Člani kongresa, izvoljeni na glavni socialistične stranke, imajo predložiti poročila o njih kongresu strankini konveciji in kongresu, kakor tudi letni seji gl. odbora.

Sedaj glaseč:

§ 2. Izvrševati imajo naloge, ki jih dobe od strankinih konvecij, gl. odbora ali splošnega glasovanja strankinih članov.

Sedaj glaseč:

§ 3. Socialistični zastopniki v kongresu se imajo organizirati v socialistično kongresno skupino, posebej in popolnoma ločeno od ostalih političnih strank zastopnika v kongresu. Izvolijo si iz svoje srede predsednika skupine, razpravljajo med seboj o vseh zadevah tičočih se socialističnih načel in taktike in imajo o takih rečeh glasovati vedno kot celota z ozirom na določbe večine strankinega članstva.

CLEN IX.

Sedaj glaseč:

Konvencije.

§ 2. Izredne konvencije stranke se lahko vrše vsak čas, če tako sklenejo člani s splošnim glasovanjem. Tako splošno glasovanje pa določi tudi čas in prostor zborovanja.

Sedaj glaseč:

§ 3. Čas in prostor rednih konvecij določi gl. odbor na redni letni seji in sicer eno leto preje nego se vrši konvecija.

Sedaj glaseč:

§ 4. Strankina konvencija sestoji iz 300 delegatov razdeljenih po državah kakor sledi:
Po enega iz vsake države in teritorija in ostali proporcionalno razdeljeni na podlagi plačanih prispevkov organizacij takih držav in teritorijev, v tekočem letu. Delegat mora biti iz države, katero zastopa in tri leta član stranke.

Sedaj glaseč:

§ 6. Stroški delegatov prisustvočih konvencijam, kakor članov gl. odbora in izvrševalnega odbora prisustvočih sejam teh odborov, se pokrijejo na ta način, da se dne na stran gotovo svote od strankinih prispevkov, katero v primeri s stroški preračuna gl. odbor vsako leto v naprej.

§ 7. Konvecijo odpre in pokliče k redu ob času in v kraju, kjer se ima vršiti, predsednik gl. odbora, kateri čita listo naznanjenih delegatov, da se določi število ne naznanjenih delegatov in konstituiraju konvecijo.

CLEN XII.

Sedaj glaseč:

§ 2. Kandidata za predsedništvo in podpredsedništvo se izvolita potom splošnega glasovanja. Posiv za nominacije je izdati prvga novembra pred letom predsed. volitve. Štirideset dni je dovoljeno za nominacijo, 20 za sprejetje in odklonitev in 60 dni za glasovanje. Vsak kandidat mora dobiti 10 ali več imenovanj iz 10 ali več klubov predno pride na glasovnico. Večina glasov odloči. V slučaju da pri prvem glasovanju ne dobi noben kandidat večine, gresta ona dva kandidata, ki sta dobiti največ glasov, še enkrat na splošno glasovanje. To glasovanje se izvrši istotako v teku 60 dni.

CLEN X.

ADVERTISMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 18. avgusta 1906

Inkorporirana 22. aprila 1906 v državi Penna.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

PREDSEDNIK: Ivan Prostor, 61 20 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
PODPREDSEDNIK: Josip Zorko, R. F. D. 2, box 113 West Newton, Pa.
TAJNIK: Blas Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa.
POMOŽNI TAJNIK: Andrej Vidrih, 170 Franklin Main St., Conemaugh, Pa.
BLAGAJNIK: Josip Zele, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POMOŽNI BLAGAJNIK: Frank Pavlovic, b. 647, Forest City, Pa.

NADZORNIKI:

1. nadzornik: Ivan A. Kaker, 207 Hanover St., Milwaukee, Wis.
 2. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Craib St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
 3. nadzornik: Frank Kančič, Box 73, Dronko, Pa.

POBOTNIKI:

1. porotnik: Anton Lavrič, box 8, Yukon, Pa.
 2. porotnik: Frank Bavdek, 6303 Glass Ave., Cleveland, Ohio.
 3. porotnik: Anton Welly, box 53, Superior, Pa.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Martin Jager, Conemaugh, Pa.
 Ivan Grančar, 546 Rossel Ave., Johnstons, Pa.
 Steljan Zabrac, Conemaugh, Pa.
 Ivan Subadilnik, Box 253, South Fork, Pa.
 Ignac Pečjak, 287 Ceper Ave., Johnstons, Pa.
 Franc Pristava, Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAD v hiši št. 20 Main St., Conemaugh, Pa.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prosi, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar na se pošilja edino potom Poštne, Expressih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovlja: Blas Novak, Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa., in tako naslovljene pošilja z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomankljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Conemaugh, Pa.

Na redni mesečni seji z dne 6. maja 1917. društva Boritelj št. 1, S. D. P. Z. se je čitala resolucija od društev: št. 48, S. S. P. Z., št. 30, S. D. P. Z., št. 41 S. D. P. sv. Barbare in št. 11 A. S. B. D. v Breezy Hill, Kans.

Društvo Boritelj št. 1, S. D. P. Z. se popolnoma strinja z zgoraj omenjeno resolucijo in jo v celoti odobri, ter poziva tudi ostala društva S. D. P. Z., kakor tudi krajevna društva drugih organizacij, da naj slede zgledu naprednih društev v Breezy Hill, Kans.

Glavnim odborom oziroma pripravljalnim odborom za združenje pa kliče: Naprej z izvršitvijo prevzete naloge!

Sklenjeno, da se ta odobritev omenjene resolucije objavi v glasilu S. D. P. Z., ter kopija pošlje v glavni urad S. D. P. Z.

Frank Dremelj, predsednik.
 John Skufca, tajnik.
 Vid Rovanshek, blagajnik.

Briegeport, O.

Na zadnji seji dne 3. junija je bilo sklenjeno, da se člani društva "Dobri Bratje" opozore potoma glasila, da se bolj redno udeležijo društvenih sej. Obenem se opominjajo oddaljeni član, da redno pošiljajo svoj assessment, ker drugače se bo z njimi postopalo po pravilih S. D. P. Z.

Obenem opominjam tudi Glavni Urad, da bolj točno vrši svoje delo, da ne bo pritožb od strani članstva. In člani in članice iz naselbine in okolice bi se morali bolj redno udeleževati društvenih sej, ker edino na seji se lahko reši vsaka reč in se razmotri v korist in dobrobit društva in Zveze.

Frank Androjna, tajnik.

POPRAVA ANGL. PREKOPOV.

V Angliji se je oživilo zanimanje za sistem njenih vodnih cest ali prekopov in sicer vsled akcije vlade, ki je stavila vse vodne ceste v Angliji v službo države. Prekope so pričeli zanemarjati ter dovoljevati njih razpad od leta 1906 naprej, ko so železnice o-nemogočile vsako uspešno konkurenco prekopov. V priči povišanih tovarnih pristojbin pa upajo zagovorniki sistema vodnih poti doseči veliko povečanje prometa v prekopih ali kanalih.

Sir Maurice Fitzmaurice, posvetovalni inženir velike izkušnosti v vladni službi, je bil imenovan za načelnika odbora, imenovanega od trgovskega sveta, in naloga tega odbora je preštudirati vprašanje vodnih poti v deželah ter ugotoviti, kakšna popravila in uredbe bi bile potrebne in umestne v prid deželi.

V Angliji in na Irskem je nekako 4.500 milj plovljivih vodnih poti. Od teh tvori nekako 3.000 v Angliji med seboj zvezano skupino ali celoto, vendar pa je plo-vitve enega tipa čolnov po vseh teh prekopih onemogočena vsled raznolikega načina teh prekopov. Čolni in zatvornice niso zgrajene

po enotnem načrtu: Manjka nadalje tudi centralizacije kontrole, ker so prekopi last različnih družb.

Železnice posedujejo sedaj več kot 1.300 milj tega sistema prekopov, vključno večino najbolj važnih vzvz. Z ozirom na vpliv železnic na vodne poti se navaja, da ne more noben promet po vodi stopiti v bogati industrijski okraj Birminghama ali odpluti iz nje-ga, ne da bi se rabili pri tem prekopi, ki so last kakšne železniške družbe.

Zagovorniki notranjih vodnih poti v Angliji pravijo, da spoznavajo resnico, da je dežela daleč za Nemčijo in Francijo glede iz-rabe svojih kopnih vodnih poti.

Upajo pa, da bo imel nauk, ki ga je dala vojna potom visokih tovarnih pristojbin na železnicah ter preobloženja teh železnic, za posledico večje zanimanje za zgraditev novih vodnih poti ali prekopov v dnevih, ki bodo sledili sklepu miru.

Tako je vojna tudi na tem polju velika učiteljica — nehote.

Česar konzul v svojem poročilu ne omenja, je pa vendar ravno tako zanimivo kakor njegov raport. V gosto obljudenih indu-strijskih deželah Evrope in Ameri-ke postaja živčno vprašanje resno, ne le sedaj v vojni, ampak tudi v mirnem času. Po končani vojni se bo prav posebno čutilo, ker bo veliko zemlje nesposobne za hitro obdelavanje, manjkalo bo pa tudi delovnih moči in živlne.

V tropičnih krajih se lahko pridela še ogromna množina ži-vil; tudi v Sibiriji in drugod. To pa pomeni razširjenje trgovlne in gospodarstva, v kapitalistični družbi pa obenem konkurenco iz-voza in uvoza. Konkurenca te vrste je vir konfliktov in vojn. Če se hoče svet obvarovati bodo-čih katastrof, še večjih od seda-njje vojne, mu ne bo kazalo abso-lutno nič drugega, kakor da se reši kapitalizma in da poseže po socializmu.

V New Yorku se je 25.000 žensk, pripadajočih 23 organiza-cijam, združilo za boj proti odu-rstvu z živili. Čas je tak, da bi bile podobne organizacije po vsej deželi zelo potrebne. Toda najuspešnejše bi bilo, če bi se delavstvo, moško in žensko, trdno oklenilo socialistične stranke, in povzročilo, da bi se odtod vodil intenzivnejši boj zoper draginjo. Boj proti odustrvu je sedaj na politič-nem polju in voditi bi se moral v prvi vrsti s politično organizaci-jo. Za enkrat bi pa priporočili vsem našim organizacijam, naj pritisnejo z resolucijami in peti-cijami na svoje kongresnike in senatorje, da odločno nastopijo za vladno kontrolo živil.

Najboljša točka Jadranskega morja ni več 1545 m, kakor imajo naši atlanti, temveč po novih raziskovanjih nekako 1223 m, od Kotora tja proti sredini; pri prejšnji točki 1645 je sedaj največ 1132 m.

c) Državne organizacije in vse njih podružnice v državi lahko sodelujejo z drugimi skupinami za dosego bolj liberalnih državnih konstitucij, za sprejetje iniciative in referendumov v prilog delavskega razreda.

Sedaj glasuje:

§ 6. Državni odbori imajo odračunati gl. odboru za vsakega dobrega člana tozadnjih državnih ali teritorialnih organizacij, po pet centov na mesec. Samo članske znamke inšane po gl. odboru se lepijo v članske knjižice, kot pravoveljavne.

Sedaj glasuje:

§ 7. Gl. stan izda državnim tajnikom "izjemne znamke" brezplačno. Te znamke se rabijo za člane, ki sočasno niso vstanu radi brezposelnosti, bolezni, štrajka ali izprtja, plačati rednih prispevkov. V slučaju, kjer sta mož in žena člana stranke, in eden od njiju služi za vzdrževanje doma, je opravičen drugi istotako do "izjemnih znamk".

Sedaj glasuje:

3 odst.: Gl. stan izda tudi vsem državnim tajnikom dualne znamke namenjene za oženjene člane. Mož in žena, ki želita te znamke morata naznaniti to klubovemu tajniku in klub potem določi, dali jih dobita ali ne. Kdor ne prihaja redno k sejam kluba ali ne navede dovoljnega vzroka zato, zgubi pravico do "dualnih znamk."

Sedaj glasuje:

§ 9. Kdor ni član stranke najmanje dve leti, ne more pod nobenimi pogoji biti kandidat za javna mesta; vendar ta določba ne sadene organizacij, ki obstoje manj nego dve leti.

Sedaj glasuje:

§ 10. Nobena krajevna organizacija naj ne snuje kluba na podlagi strokovne izurjenosti članov.

CLEN XIII. Sedaj glasuje:

Narodnostna federacija.

§ 9. Vsaka federacija ima pravico do enega delegata na vseh konvencijah ali kongresih; tak delegat pa ima le posvetovalen glas.

CLEN XVI. Sedaj glasuje:

Izvoljanje.

§ 1. Ta pravila se lahko izboljšajo na splošnih zborih, kongresih ali potom splošnega glasovanja stranke, kakor še preje določeno. V tem slučaju mora svedo podpirati najmanj 5 odst. vsega članstva. Vendar se pa morajo vsa, na zborih ali kongresih sprejeta izboljšanja, predložiti seriatim članom stranke na splošno glasovanje.

CLEN XVII. Sedaj glasuje:

Izvoljanje.

§ 1. Ta pravila se lahko izboljšajo na splošnih zborih, kongresih ali potom splošnega glasovanja stranke, kakor še preje določeno. V tem slučaju mora svedo podpirati najmanj 5 odst. vsega članstva. Vendar se pa morajo vsa, na zborih ali kongresih sprejeta izboljšanja, predložiti seriatim članom stranke na splošno glasovanje.

CLEN X. TOČKA 6.

Nameravana izboljšana točka.

Državni odbori imajo odračunati gl. odboru za vsakega dobrega člana tozadnjih državnih ali teritorialnih organizacij, po deset centov na mesec. Samo članske znamke inšane po gl. odboru se lepijo v članske knjižice, kot pravoveljavne.

CLEN X. TOČKA 7.

Nameravana izboljšana točka. 1. oddelek.

Gl. stan izda državnim tajnikom redne in posebne znamke brezplačno. Te znamke se rabijo za člane, ki sočasno niso vstanu radi brezposelnosti, bolezni, štrajka ali izprtja, plačati rednih prispevkov.

CLEN X. TOČKA 7.

Nameravana izboljšana točka. 3. oddelek.

Gl. stan izda državnim tajnikom tudi dvojne ali dualne znamke po 10c komad, katerih gre ena možu, druga pa ženi v čl. knjižico. Mož in žena, ki želita te znamke, se morata prijavitaj tajniku krajevnega kluba, kateri predloži zadevo seji, ki to reši.

CLEN X. TOČKA 9.

Nameravana izboljšana točka.

Kdor ni član stranke najmanje dve leti, ne more pod nobenimi pogoji biti kandidat za javna mesta iz- vzemši ako se stem strinja državna organizacija; vendar ta določba ne sadene organizacij, ki obstoje manj nego dve leti.

CLEN X. TOČKA 10.

Nameravano da se črta.

CLEN XIII. TOČKA 9. Izvoljanje.

Vsaka federacija ima pravico do enega delegata na vseh konvencijah ali kongresih; tak delegat pa ima le posvetovalen glas. Delegat dobi povrnjene vožnje stroške in dnevnice, kakor redni delegatje.

CLEN XV. Nova točka.

Mladinska soc. org. ima pravico do enega delegata na vseh konvencijah ali kongresih; tak delegat pa ima le posvetovalen glas. Delegat dobi povrnjene vožnje stroške in dnevnice, kakor redni delegatje.

DODAJE ALI AMENDMENTI. Nameravana izboljšana točka. Izvoljanje.

Ta pravila se lahko izboljšajo na splošnih zborih, kongresih ali potom splošnega glasovanja stranke, kakor še preje določeno ali na zahtevo klubov, ki zastopajo najmanj 5 odst. vsega članstva na podlagi plačanih prispevkov. Vendar se pa morajo vsa, na zborih ali kongresih sprejeta izboljšanja, predložiti seriatim članom stranke na splošno glasovanje.

Vilče se jezi.

Sitnost, ki jo je francoski komisar M. Jonnart po nalogu zaveznikov napravil bivšemu grškemu kralju Konstantinu s tem, da ga je spodbil s trona, ni na svetu nikogar bolj razdražila, kakor hohenzollernskega Vilčeta. O Konstantinu samem poročajo, da se je mirno vdal v svojo usodo. Njegova žena, kakor znano iViljemova sestra, se je emerala, ko je prišla na angleško ladjo, ki je vso veličastno žlaho odpeljala v Italijo. O kronprincu sploh ni ne govore.

Ampak Vili se je ujezil. Prav tak bes se ga je polotil, kakršnega je že večkrat pokazala njegova kolerična natura.

Zdi se, da so ga imeli med vojno vendar nekoliko priklenjenega, da ni mogel neprenehoma gobezdati po svoji stari navadi. Topot jim je pa očitno ušel, in ko se je čutil prostega, se je v njem zbudil ves stari Viljem, tisti, ki je nemškimi rekerutom grmel, da bodo morali streljati na očeta in mater, če jim bo on ukazal, tisti, ki je v času boksarske vstaje nemški vojaški ekspedicii pridgal, da mora postopati tako, da bo nemško ime še po sto letih na Kitajskem grozno kakor je bilo nekoč hunsko.

Jeza gospoda kajzerja je tembolj razumljiva, ker ne more njegovo veličanstvo — ničesar storiti. Morda bi obesil Jonnarta. Ampak tudi on ne obesi nikogar, če ga nima v rokah. Onemogla jeza je pa vedno najhujša.

Viljemovemu srdu ni ostalo nič drugega, kakor da se izljuje v telegram, ki ga je poslal ubogemu Konstantinu s posredovanjem nekoga grškega diplomata.

V tem telegramu se zrcali ves Viljem. Depeša ima sledeče besedilo:

"Z obgorčenjem sem izvedel o infamnem čistu, ki so ga moji sovražniki izvršili nad teboj in tvojo dinastijo. Zagotavljam ti, da je tvoje ponižanje le začasno. Trda pest Nemčije z nadaljnjo pomočjo vsegamočnega Boga, te bo posadila nazaj na prestol, katerega te nihče nima pravice oropati. Armade Nemčije in mojih zaveznikov se bodo kruto maščevale nad vsemi, ki so položili svoj zločinski prst na tebe. Da si mi dobrodošel v Nemčiji ob prvi priložnosti. Tisoč srčnih pozdravov ti pošilja tvoj Viljem."

Ne vemo, če ima Konstantin sam toliko lepega upanja, kolikor ga ima Vili. Trda pest Nemčije se polagoma mehča in vsegamočni ima, kakor se zdi, preveč drugih opravkov. Naposled je bil gospod Nikolaj Romanov nekoliko večji gospod od atenskega Konstantina, pa mu vsegamočni vendar ni prišel na pomoč.

Ali Viljemovi jezi se mič ne čudimo. Res je, da gre za njegovo žlaho, ampak kajzerjev bes ima vendar globokejši pomen. Na njegovem mestu sploh ni prijetno gledati, kako se zadnje čase ravna s kronanimi glavami. Že usoda petrogradskega tovariša mu je zbudila neprijetne misli. To, kar se je zgodilo v Atenah, se mu pa lahko zdi že kakor omen.

Kaj vraga, če bi zavezniki postavili med svoje mirovne pogoje, da mora biti njegovega kajzerstva konec? To le pomanenje s kraljem na Grškem — hm, to ni prijetno znamenje. In kaj so Konstantinovi gresi v primeri z Viljemovimi!

Kaj dela vsegamočni? Na Ruskem spodni narod svojega tirana, na Grškem ga odstavijo zavezniki — kaj če bi se v Berlinu narod sam zlo-žil z zavezniki za tako breo?

Konstantinova usoda zbuja neprijetne misli in Viljemova jeza je razumljiva.

ali Viljemovi jezi se mič ne čudimo. Res je, da gre za njegovo žlaho, ampak kajzerjev bes ima vendar globokejši pomen. Na njegovem mestu sploh ni prijetno gledati, kako se zadnje čase ravna s kronanimi glavami. Že usoda petrogradskega tovariša mu je zbudila neprijetne misli. To, kar se je zgodilo v Atenah, se mu pa lahko zdi že kakor omen.

Kaj vraga, če bi zavezniki postavili med svoje mirovne pogoje, da mora biti njegovega kajzerstva konec? To le pomanenje s kraljem na Grškem — hm, to ni prijetno znamenje. In kaj so Konstantinovi gresi v primeri z Viljemovimi!

Kaj dela vsegamočni? Na Ruskem spodni narod svojega tirana, na Grškem ga odstavijo zavezniki — kaj če bi se v Berlinu narod sam zlo-žil z zavezniki za tako breo?

Konstantinova usoda zbuja neprijetne misli in Viljemova jeza je razumljiva.

pomeniti nič drugega, kakor da so ali pa da so bili zadnji čas novi nakori. Na ta način bo na Nemškem res kmalu zadnji možki na fronti.

Na podlagi podatkov, ki so objavljene v berlinskih listih, imajo centralne sile blizo tri milijone vojnih ujetnikov. Nemčija ima 1,690,731 ujetnikov, med katerimi je 17,474 častnikov; Avstro-Ogrska jih ima 1,09,555, Bolgarska 67,582 in Turčija 23,903. Skupaj 2,874,271, med katerimi je 27,620 častnikov. Po narodnosti je največ Rusov, namreč 2,080,699, od katerih je 1,212,007 v Nemčiji. Potem pridejo Francozi, Srbi itd.

Zadnji teden so bile v Petrogradu občinske volitve in izvoljeni so vsi kandidati socialističnega bloka, ki sestoji iz revolucionarnih in demokratičnih socialistov. V novem občinskem svetu bodo torej sedeli sami socialisti. Volile so tudi žene — prvič v zgodovini Rusije. Za socialisti so imeli največ glasov kandidatje kadetske stranke, kakor se nakratko imenuje stranka ustavnih demokratov.

Iz Berlina poročajo, da je 19.000 Nemcev obtoženih zaradi goljufij z živčnimi izkaznicami in vlada jim grozi z zapornom. Kršitev te postave je že splošna.

Dopis.

Springfield, Ill.

Ze dolgo ni bilo iz tukajšnje naselbine nobenega dopisa. Premogorovi delajo tukaj dobro in zaslužek ni preslab in delo se tudi dobi, le roka kapitalizma nas ina trdo pod svojo komando. Kdor hoče le en dan ostati doma, se mora zglasti pri superintendentu, ker sicer lahko takoj izgubi delo. Tako postajamo pravi sužnji v svobodni Ameriki.

Tukaj je velika slovenska in hrvaška naselbina. Imamo več podpornih društev in J. S. Klub št. 67. Ne morem se pa pohvaliti, da bi kaj posebno dobro napredovali. Naši rojaki večinoma bolj spe. Če se sestanejo s kakšnim sodrugom, so vsi socialisti, če pa komu praviš, da naj vstopi v klub ali si naroči Proletarca, ima pa takoj izgovore. Naročil se bo drugič, sedaj se ne more, ker sedaj nima denarja. Vpisati se ne more, ker nima časa, da bi hodil na seje.

Dragi rojaki, če zdaj nimate tistih 25 centov, ko dela vsaka jama in ste prisiljeni delati, kdaj bo potem kaj iz Vas? Ko sem šel okrog pobirat naročino, ni prvi eden, da je že sam ustavlil list, drugi da nima časa za čitanje, tretji da je draginja. Čigava krivda pa je najbolj, da je draginja? Ako bi se delavstvo zanimalo za svojo organizacijo in za politiko in ne bi ta in oni na volilni dan prodal svojega glasu za kozare piva kapitalističnim strankam, bi se lahko ubranili draginje.

Tukajšnji Slovenci od društva sv. Barbare so imeli velikonočno izpoved, kar se je pa prav slabo obneslo. Ker ne plačujejo redno po en dolar na mesec, niso dobivali odveze. Po mojem mnenju ima duhoven čisto prav; kdor hoče njegovo blago, ga mora tudi plačati. Kdor zna kaj misliti, pa sploh ne potrebuje takega blaga. Upam, da se bodo rojaki vendar zbudili iz spanja in se premislili, ali je boljše kaj žrtvovati za cerkev ali je boljše kaj žrtvovati za cerkev? Jaz mislim, če bi tukajšnji Slovenci namesto tistega večnega fehtanja obrnili denar zase, bi že vsak imel svojo hišico.

Še enkrat vabim rojake, naj pristopijo k našem klubu, da se bomo bojevali za delavsko stran-ko in kaj dosegli.

F. Besjak.

Zmes.

Kdor pazno zasleduje delo senatnega finančnega odbora, pride do zaključka, da hoče butaro naložiti delavnemu ljudstvu, da nosi vojne stroške.

Ze skoro dva tedna se posvetojuje senatorji in davčna butara postaja od dne do dne težja za ljudstvo in ložja za bogatine.

Kadar je treba obdavčiti bogatine, je krik, če je treba naložiti butaro ljudstvu, je molk.

Zakaj? V odseku imajo večino: Simmons, Penrose, Lodge, Gallinger, Smoot, Townsend, Williams, Hoke Smith in Stone. Njih legislativno delo iz preteklosti je tako dobro poznano, da se ni treba čuditi, če ne zagovarjajo koristi ljudstva. Šli so tako daleč, da hočejo obdavčiti celo vodo, ki se naliva na sladoled. Mogoče obdavči-jo še zrak, ki ga ljudstvo vdihava.

Za dokaz hočemo navesti samo par zgledov.

Odpravili so pet odstotkov dohodninskega davka nad \$40.000 letnih dohodkov, ki ga je sprejela kongresna zbornica.

Odpravili so povišan davek na dedščino, ki ga je zbornica sprejela brez prečesta.

Odpravili so naknadni dohodninski davek.

Odpravili so davek za tovarnarje, ki izdelujejo strelivo, in je bil že leto dni v veljavi. Nosil je 25 milijonov dolarjev.

Naložili so davek na sladkor, ki ga ne plača tovarnar, ampak konzument. Obdavčili so kavo, čaj, kredo, ki tvori hrano za bolnike in otroke. Davku podvržena je sodavica in še mnogo drugih predmetov, ki jih rabi ljudstvo.

Zakladniški tajnik je priporočal, da je treba najmanj \$225.000,000 za kritje vojnih stroškov. Kongresna zbornica je dovolila \$1,857,000,000. Senator Simmons pa pravi, da bodo dovolili le \$1.150,000,000. Kierkeki je bilo mogoče olati davke, ki bi ga nosili bogatirji, to ga znižali, indircen ten davek, ki sadene ljudstvo, so pa pustili. Edino, kar so storili v interesu ljudstva, je bilo črtanje

postavke, ki določa 10-odstotno povisjanje carine.

Od strani ljudstva je proti taki manipulaciji prišlo prav malo protestov, bogatini so jih pa poslili na koše.

Zvezni urad za poljske pridelke poroča, da je sadež na polju v minulem tednu prav lepo kazal. Posebno pšenica in koruza dobro uspevata v državah, v katerih največ pridelajo te vrste pridelka.

Sodnik Everatt Smith v Seattle, Wash., je dovolil na peticoju W. E. Hanson, bančnega kontrolorja, da sme Northern Bank and Trust kompanija prodati premo-govnike Issaquah, na katere je posodila denar proti intabulaciji Alvo van Alvenslebenu, o katerem pravijo, da je finančni agent kajzerja Viljema.

Mornariški tajnik Daniels naznanja, da je prišlo sto ameriških letalec na Francosko brez vsake nezgode. Tisti oddelek, kateremu načeljuje lajnanc Kenneth Whitling, ima nalogo pomagati pri operacijah proti submarinkam in kjer koli je treba.

Mornariški tajnik Daniels je naznanil kongresnemu mornariškemu odseku, da je v mornariči vohun ali izdajalec. Senator Frelinghuysen je pokazal pisma, o katerih mornariški tajnik trdi, da vsebujejo informacije, katere je bilo lahko dobiti le iz zaupnih listov v mornariški upravi. Vprašal je senatorja, da naj jih izroči agentom v tajni zvezni službi. Senator Frelinghuysen je dejal, da nima namena koga braniti, ampak je hotel le izvedeti za avtorja. Eno pismo je datirano iz Detroit, Mich.

Zvezna obrtna komisija priporoča, da pride produkcija tiskovnega papirja pod vladno nadzorstvo. Komisija vidi v vladnem nadzorstvu edino sredstvo, da padejo visoke cene za tiskovni papir. Komisija priporoča, da se kanadski vladni priporoči enaka akcija. Če se kanadska vlada ne pridruži akciji, tedaj naj pride uvoz papirja iz Kanade pod vladno nadzorstvo.

V rudnikih Calumet in Hecla družbe so producirali v aprilu 14.347.181 funtov bakra. Od januarja do zadnjega aprila znaša produkcija 50.801.856 funtov.

Kanadska vlada je naročila pri Canadian Car and Foundry Co. 5.000 tovornih železniških voz, ki bodo stali \$12.500.000. Kompanija ima doslej za \$35.000.000 nezvršenih naročil.

Illinoiski governer Lowden je podpisal Hieckovo predlogo, ki jo je sprejela legislatura in ki konča, da ne sme nihče več zahtevati kot 3/2 odstotkov od posojila na premičnino, pohoštvo ali plače, če posojilo ne presega \$300. Doslej so oduhuji posojevali denar na tako visoke obresti, da je bil tisti, ki je v teku enega leta vrnil posojilo, še vedno dolžan vse posojilo, ker je z vračilom komaj krič obresti. Oduhuji so jemali od 50 do 500 obresti od posojila in marsikdo je izvršil samomor, o čem spoznal, da se ne more rešiti oduhujskih krempljev.

V delavnicah Erie železnice v Susquehanna, Pa., so nastavljene ženske pri strojih za vrtnanje in drugih mehaničnih strojih.

Petstošestindvajset kitajskih begunov, ki so ob času Pershingove ekspedicije prebežali iz Mehike, je vstopilo v armadni oddelek. V času, ko so bili internirani v Columbus, N. Mex., so vsak dan pod vodstvom lajnanta James Orda izvajali vojaške vaje.

Senatni finančni odsek je sprejel predlog, da se plača od vsakega čeka ali bančne nakaznice 2 centa davka, če je napravljena na več kot pet dolarjev. Na ta način hočejo dobiti \$10.000.000.

Preiskava, ki jo je uvedel vrhovni pravdnik Leslie E. Hunt, kaže proti organizaciji pekovski-mojstrov v Colorado, je dognala, da so se gospodje pekovski mojstri dogovorili glede cene in velikosti hlebov. Grozili so vsakemu pekovskemu mojstru, da ga uničijo, če prodaja malo težje hlebe. Vrhovni državni pravdnik je obvestil organizacijo pekovskih mojstrov, da nastopi proti nji — sodišču, če je ne razpuste. Gospodje pekovski mojstri so razumeli migljaje s palico in razpustili organizacijo, ki je bila naveden trust.

Zvezna obrtna komisija obtožuje stošestnajst lesnih trvdvkov srednjem zapadu zaradi zarote, s katero so hotele preprečiti konkurenco v lesni trgovini. Kompanije so pozvane, da se pridejo zagovarjat dne 31. julija t. l. Preiskava se je pričela na obtožbo trgovskih trvdvkov, ki tržijo pošto. Trvdvke obtožujejo lesne kralje, da so ustanovili nepostavno organizacijo, da jih izrinejo iz trgovine. Obtožen je tudi Platt B. Walker, urednik lista "Mississippi Lumberman", in Luke W. Boyce, ki je lastnik biroja za informacije v Minneapolisu, navadne detektivske agencije čes, da sta pomagnala lesnim kraljem. Walkerju očita obtožnica, da je grozil lesnim trvdvkam, ki so tržile s trvdkami, ki se v trgovini poslužujejo pošte. Walker in Boyce sta tudi obtožena, da sta kupovala informacije od uslužbencev pri omenjenih trvdvkah, Boycevi agentje so pa grozili njihov prodajalcem.

Vlada je obvestila parobrodne družbe, da mora vsak, ki potuje v inozemstvo, imeti potni list, ki je vidiran. Delayski department je obvestil naseljeniške uradnike, naj strogo pazijo na inozemce, ki prihajajo v Združene države.

V vladnih krogih izjavljajo, da bo Amerika potrosila najmanj milijardo dolarjev za izdelovanje eroplanov, ki bodo pomagali izvajati odločilno bitko na zapadni fronti. Združene države bodo imele zračno floto, sestojajočo morda iz 50.000 eroplanov, ki bo seveda daleč nadkrijevala vse sedanje zračne flote vseh vojskovalcev skupaj.

Howard E. Coffin, načelnik odbora za eroplane, je namignil, da bo vlada zasegla avtomobilsko tovarne za produkcijo eroplanov, ako ne bodo mogli privatni podjetniki zadostiti zahtevam vlade.

Jugoslovanski socialistični klub št. 1 v Chicagu izjavlja, da se nikakor ne strinja s pozivom Udrženja št. 6, ki zahteva razkol Jugoslovanske Socialistične Zveze v Ameriki, in ne smatra razlogov, ki jih navaja imenovano Uduženje, za dovolj močne, da bi opravičevali tako nasilno in usodepolno rešitev problema.

Stranka

ČLANOM J. S. Z. NA ZNANJE. Izjave večine in manjšine o vojni in militarizmu, kakor tudi vse izpremembe pravil in nova platforma, sprejeta na St. Louiski konvenciji socialistične stranke, gre v kratkem na splošno glasovanje in stoji v veljavjo, ko bo o predlogah odglasovano. Dotlej so v veljavi vse stare izjave in pravila. Toliko na znanje, da ne bo zmešnjave. Tajništvo J. S. Z.

IZJAVA JUGOSLOVANSKEGA SOC. KLUBA ŠT. 1.
Chicago, Ill.

Jugoslovanski socialistični klub št. 1 v Chicagu izjavlja, da se nikakor ne strinja s pozivom Udrženja št. 6, ki zahteva razkol Jugoslovanske Socialistične Zveze v Ameriki, in ne smatra razlogov, ki jih navaja imenovano Uduženje, za dovolj močne, da bi opravičevali tako nasilno in usodepolno rešitev problema.

Klub št. 1 ne prezira dejstva, da so v Zvezi različna, in v mnogih slučajih nasprotna mnenja o taktičnih, deloma zelo važnih taktičnih vprašanjih. Ne verjame pa da so resna nasprotja o načelih socialistična in prav tako ne verjame, da se morejo sporna vprašanja v gibanju rešiti z razkolom.

kaj se hočemo le pogovoriti. Če spoznamo, da pojde, zacemo potem z delom, če ne, naj se pa rojaki sami sebi pritožujejo, kadar bodo vedno bolj izkoriscant.

Če se pa vendar kljub našem prizadevanju pokaže, da je volja za razkol močnejša nego naša volja za ohranitev skupnosti, tedaj izjavljamo, da se sme izvršiti razpust Zveze le na ta način, da se pri razkolu priznajo enake pravice vsemu trem delom, iz katerih je Zveza sestavljena, to je: Hrva-tom, Srbom in Slovincem. Če postane ohranitev Zveze nemogoča, se mora razhod izvršiti na podlagi sporazuma vseh treh delov, brez vsakega nasilstva, brez vsakega zapostavljanja, le kot razhod principiello socialističnih organizacij, ne pa kot medsebojno izključevanje oziroma odganjanje, ki bi se pri razstanku lahko povzročalo za dolgo dobo neozdravljivo ogorčenje.

Kajti če je po mišljenju nekaterih razpust sedaj potreba časa, bo sešasoma potreba ponovne združitev po prepričanju kluba št. 1 vendar močnejša od vsakega separatizma in se bo prejalstiej morala izvršiti.

Kajti če je po mišljenju nekaterih razpust sedaj potreba časa, bo sešasoma potreba ponovne združitev po prepričanju kluba št. 1 vendar močnejša od vsakega separatizma in se bo prejalstiej morala izvršiti.

Springfield, Ill.

Vsem članom J. S. kluba št. 67 naznanjam, da imamo prihodnjo sejo v nedeljo, 24. junija pri sodru-gu Silvestru Repovšu, South 15th St. 1815. Začetek ob 2 popoldne. Nujno prosim vse sodruga, naj pridejo na sejo, ker imamo rešiti več važnih reči. Treba bo voliti in tajnik mora imeti od vsakega sodruga naslov. Glasovanje za stranko imamo tudi. To mora biti vse v redu na prihodnji seji. Tiste, ki dolgujejo prispevke, prosim, da naj poravnajo. In kdor ni naročen na Proletarea, mu priporočam, naj si ga naroči. Na sejo naj gleda vsak, da pripelje še kakšne nove člane. S soc. pozdravom

F. Besjak, tajnik.

NAZNANILO.

Cleveland, O.
J. S. S. pevski zbor, "Crveni barjak" priredi v nedeljo, 24. junija na prostoru kakor vsako leto v coolinwoodskem gozdiču svoj piknik s petjem, deklamacijami, plesom in šaljivimi igrami. Sodeloval bo slovenski socialistični pevski zbor "Zarja". Vsi prijatelji, sodrugi, čitatelji "Protietarca" so vabljeni, da se udeležijo tega izleta v природo. Če se vzame Euclid kara do 107 postaje, pa se obrne na desno, ste takoj tam. Josip Ilieh, tajnik.

Cleveland, O.

V nedeljo, 24. junija ob 2. popoldne bo na 5607 St. Clair Ave in vogal 55 ulice shod, na katerem se mislimo pogovoriti zaradi ustanovitve slovenske zadrzne organizacije.

Bilo je že nekoliko sestankov zaradi tega, ali udeležba je bila bolj pičla, ker so interesirani krogi, boječi se konkurence, vplivali na rojake. Draginja, ki pritiska od dne do dne huje, lahko odpre oči rojakom in jim pokaže, da se moramo združiti, če hočemo pretrpeti sedanje težke čase. Nekateri pravijo, da ne bo iz tega nikdar nič, ali če bi se pri vseh rečeh tako govorilo, ne bi bilo sploh nikoli iz nobile reči nič.

Upozarjamo rojake, da ni treba na shodu ničesar vplacovati. Tu

Cleveland, O.
Opozarjajo se vsi člani kluba št. 27, J. S. Z., da se gotovo udeleže prihodnje redne mesečne seje, ki se vrši v nedeljo, dne 24. junija, dopoldne. Na dnevnem redu so volitve novega odbora, ter še mnogo važnega. V. Jurman, tajnik.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Od več strani smo dobili vprašanja, koliko stane slika socialističnega kluba za v "Ameriški Družinski Koledar", letnik 1918. Odgovor je sledeči: Klubi, kateri žele imeti slike v "Koledarju" morajo iste poslati na Proletarea najkasneje od prvega septembra. Za izdelovanje klišeja računamo \$5.00, katera svoaa naš; se pošlje ob enem s sliko. Klišeji so potem lastnina klubov, in kakor hitro je "Koledar" dotiskan, na zahtevo iste pošljemo klubom poštnine prosto.

"Čas"

je edina slovenska revija v Ameriki. "Čas" prinaša lepe vesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike. List shaja mesečno na 32 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri "Čas", 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill. v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

ZLATO PRAVILO ZA POLJE.

Prihod zgodnjega poletja prinaša vedno seboj hude želodčne in črevesne bolezni, katerim so krive napake v hrani, spremembe vpehni dni v hladne noči, sprejema vode itd. Pravilo, pravi: Vaše drobje naj bo vedno odprto in čisto! S pomočjo Trinerjevega Amerikanskega Elijksirja od grenkega Vina se je lahko prilagoditi položaju in slediti pravila. Trinerjevo zdravilo pomete iz želodeca vse škodljive snovi, zopet uredi delovanje prebave in uglati dobro cev. Trinerjev Amerikanski Elijksir je v resnici najboljši pomoček za neprebravo, zapeko, vetrove, glavobol in druge težave. Cena \$1.00. V lekarnah — Trinerjevo mazilo je drugo zdravilo, ki bi se moralo vedno hraniti v hiši za oteklino, praske, nevralgične bolečine itd. Je tudi izvrstno za utrujene noge, če se rabi po kopeli nog.

V lekarnah. Cena \$1.00. Jos. Triner, izdelovalec, 1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Pri prehladih

vdrgnite vrat in prsa, kakor tudi stopala s Dr. Richter-jevim

PAIN-EXPELLER
Učinkuje takoj olajšljivo in prijetno. Jedinje pravi v varstveno znamko sidra. 25c. in 50c. v lekarnah in naravnost od F. AD. RICHTER & CO. 74-80 Washington Street. New York, N. Y.

Splošna slabost

okamenela jetra, neprobavnost, zoprtje in zapeke na pravijo bolnika jako slabotnega. Da popravite te nerednosti, preprečite njih nastoj in da ojačate ves vaš sistem, rabite

Severa's Balsam of Life

(SEVEROV ŽIVLJENSKI BALZAM)

IZVRSTNA TONIKA.

Cena 75 centov.

Oni, ki dvomijo, naj blagovoljo čitati naslednje pismo, katero smo pred kratkem prejeli:

"Želim se Vam zahvaliti za Severov Življenjski Balzam. Imela sem neprazne bolečine v želodcu, bilo sem zelo slaba in tudi teka nisem imela. Co sem porabila eno steklenico Severovega Življenjskega Balzama, so izgubile vse nerednosti. Prosim, objavite to v časopisju v korist vsem onim, ki imajo podobne bolečine."

Mrs. Pagan of Moquah, Wis.

Kupite Severova zdravila v vaši lekarni. Zahtevajte edinclo Severova, da se tako lažnete ponaredb. Ako ne morete dobiti Severovih zdravil v vašem kraju, tedaj pošljite naravnost na

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

ZA IZOBRAZBO.

Razširite svoje znanje! Poučite se o socializmu! Razvedrite si duha! "Proletarec" ima v svoji književni zalogi sledeče knjige in brošure. Pošljite naročilo še danes:

Maksim Gorki: Mati, mehka vezba	\$.100
Upton Sinclair (poslov. Jos. Zavertnik in Iv. Kaker): Džungel. Povest iz chicaskih klavnic	.75
Enrico Ferri: Socializem in moderna veda	.50
Proletariat	.10
Ethin Kristan: Nevarni socializem	.10
Kdo uničuje proizvajanje v mašem	.10
Socializem	.10
Socialistična knjižnica, 2 zvezka in "Naša bogatstva"	.10
Kapitalistični razred	.10
Vojna in socijalna demokracija	.15
Prof. Wahnund (poslov. A. Kristan): Katoliško svetovno naziranje in svoboda znanost	.25
O konsumnih družtvih	.10
Zadrzna prodajalna ali konsum	.05
Katoliška cerkev in socializem	.10
Spoved papeža Aleksandra	.10

Vse te knjige in brošure pošljemo poštnine prosto.

PROLETAREC,
6008 W. 31st St. CHICAGO, ILLINOIS.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zapratnice, medaljonske, itd. Popravljamo ure po nizki ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago. Najnižje cene.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: "Pazite na vaš beli denar za črne dneve." To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za stara in onemoglj leta. Vsak človek mora paziti in hraniti, ke le to je edina pot, ki vna vodi v neodvisnost. Prvi dolar, ki ga date nastran, se lahko čeni kot itemeljni kamen poslopja za katerim vsaki stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: "Zrno do zrna počne: kamen na kamen palača." Najtežje je početak ali brez početka ni nikdar ničesar. Zatorej pričujte vlagati vaš denar še danes, ampak pazite, da ga nalagate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolarja dobitе vašo banko knjižico.

Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obresti od njega.

Posiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko.

Prodajemo prve posojilne mortgage (markeče) in dajemo v našem varne hranilne predale.

Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.
Kapital, vloge in prebitok znaša nad \$6,000,000.

OBJAVA.

V prošlih par številkah Proletarica je bilo naznanjeno, da bode imel jugoslovanski soc. klub šte. 13 v Sygan, Pa. svojo letno veselico dne 16. junija.

Veselico pa smo vsled tehtnih vzrokov morali preložiti na dne 14. julija. Prosimo, da se to vzame na znanje in na veseloto svidenje dne 14. julija v Sygan, Pa.

Lovrenc Kaučič, tajnik.

VABILO na veliki javen ljudski shod,

kateroga priredi

Jugoslovanski soc. klub šte. 69

dne četrtega julija, na Hermitic, Pa., No. 1.

SPORED:

Zbiranje delavcev od 8 ure do 10 dopoldan.

Med zbiranjem občinstva igra godba na pihala.

Točno ob 10 dopoldan nastopi glavni govornik sodrug Ethin Kristan, in sicer v slovenskem jeziku. Za Kristanom govori v angleškem jeziku od tukajšnje okolrajne soc. organizacije. Za njim zopet govori sodrug Kristan v hrvaškem jeziku.

Med odmorom igra godba. Po skončanem govorih se prične ples in prosta zabava, ki traja do polnoči.

Uljudno vabimo vse Slovence v tukajšnji okolici, da naj ne zamude slišati glasov naših bojevnikov.

Vstopnina na shod in ples je 50c.

Odbor, ki vas vabi pa bode skrbel, da ne bo de ne lakote in ne žeje.

John Trčelj, Rudolf Ograjensek.

IVERJE.

Na drugem mestu poročamo o najnovejšem poizkusu Nemčije, da bi speljala Rusijo na led separatnega mira. Odgovor je dobila hitreje, nego je mislila. Skodovala je s svojo zvižanostjo le svojemu ugledu in profesorju Grimmu, ki bo moral zaradi njenega spletakarjenja zapustiti Rusijo. Robert Grimm je namreč Švicar.

Poročilo iz Petrograda pravi o tej zadevi:

Pred dvema dnevnima je provizorična vlada dobila iz zanesljivega vira kopijo telegrama, ki ga je prejel Grimm od Hoffmanna, člana zveznega sveta v Švici. Poleg ponudbe za separaten mir je Hoffmann tudi sporočil, da je Nemčija s svojimi zavetniki pripravljena na pogajanje za splošen mir, ako to želi Rusija in njeni zavezniki. Provizorična vlada je bila informirana, da je švicarski poslanik v Petrogradu izročil omenjeni telegram Grimmu in je takoj naložila, socialističnim ministroma Cereteliju in Skobelevu, da zahtevata od Grimma pojasnila. Grimm je zadnje čase igral v Petrogradu veliko vlogo kot zagovornik mednarodne pacifistične propagande in je bil v prijateljski zvezi s socialističnimi ministri.

V nedeljo je vlada objavila izjavo, da sta Cereteli in Skobelev uvedla preiskavo in dognala, da je Grimm res prejel mirovno ponudbo Nemčije. Grimm se je sicer izgovarjal, da ni prejel ničesar in da kot socialist ne mara biti orodje nemških imperialistov, toda preiskovalci so poročali vladi, da je Grimmovo pojasnilo nezadovoljivo in nato je vlada izdala naredbo, da mora Grimm zapustiti Rusijo.

Radi verjamemo, da so Grimmovi nameni pošteni. Toda v sedanjem položaju ne zadostuje poštenost za pravilnost ravnanja. Ljudje, ki so podobni Grimmu, ki morali naposled vendar že spoznati, da ni vsa njihova propaganda nič drugega, kakor voda na mlin nemškega kajzerja. Danes ni glavno vprašanje: Kaj hočem s svojo taktiko? Veliko važneje je: Kaj dosežem s tako taktiko? — Reševati kajzerskega šufta, ko mu polagoma teče voda v grlo, pa ne sme biti naloga socialist.

Znani teoretični anarhist knez Kropotkin, ki je na poti iz Anglije v Rusijo, je v Kristianiji izjavil, da je prišla ruska revolucija ravno prav, da je preprečila nečasten separaten mir. Pogajanja, pravi, so bila popolnoma končana in stara carska pronemška vlada je hotela že v dveh dneh podpisati separaten mir med Rusijo in centralnimi silami.

Ta vest ima nedvomno mnogo verjetnosti na sebi in podpirajo jo nekatera splošno znana, a le premalo uvaževana dejstva. Prvo je to, da se neaktivnost ruske armade ni pričela šele z revolucijo, ampak se je opazila že davno v času carske vlade; revolucija ima le težave, da sedaj prekine to neaktivnost, katero je bil zakrivil carizem. Drug zelo močan argument je ta, da ni bilo v nemškem časopisju že davno nikjer tistih napadov na Rusijo, kakršnih je bilo vse polno na Francijo, Italijo, zlasti pa na Anglijo in celo na Ameriko, še v času, ko ni bila v vojni. Sturmerju je Miljukov dokazal v dumji intrige z nemško vlado. Skoraj ves ruski dvor je bil pronemški. Če se k vsemu temu še prištejejo tožbe vojnega ministra, ki se je generalu Aleksejevu na fronti pisмено pritoževal, da ni hotela ruska vlada sprejeti pušk, ki jih ji je ponujala Anglija in cela vrsta drugih posameznosti, tedaj postaja Kropotkinova trditve zelo verjetna.

Tedaj pa postane tudi razumljivo, zakaj so bile vse prve vesti o ruski revoluciji iz Berlina popolnoma popačene in zakaj nemška vlada še vedno tako trdovratno upa, da prepelje Rusijo željno čez vodo in jo zaslepi s separatnim mirom. Menda kajzer in Bethmann Hollweg res ne razumeta, kakšna je razlika med carizmom in revolucijo.

Kanadska vlada bi rada vpeljala obvezno vojno službo. Stvar ji pa ne gre tako gladko, kakor bi rada, ne le ker se zakonu upira liberalna stranka, ampak tudi zaradi nenavadne sestave prebivalstva po narodnosti.

Kanada ima po zadnjem ljudskem štetju 8.000.000 moškega prebivalstva, toda prostovoljcev se je do danes zgledilo le 400.000, ki pa so v veliki večini Angleži. V pokrajini Quebec je okrog pol milijona Francozov, ki so naseljeni kompaktno in med njimi so prostovoljci zelo redki. Ti kanadski Francozi so zelo zaostali za drugimi narodnostmi in med njimi je velik odstotek analfabetov. V splošnem so proti vojni. Potem je v zapadni Kanadi okrog 750.000 naselencev iz Nemčije, Avstrije in uRsije, oziroma potomcev teh naseljencev, ki so po večini tudi nasprotni zaveznikom. Dalje je čez pol milijona Amerikancev, ki so zelo indiferentni. Poslanec kanadske zbornice, ki prihajajo iz okrožij takega prebivalstva, se naravno boje konskripcije. Na drugi strani se pa vlada boji, da ne bo imela brez obvezne vojaške službe toliko vojaštva, kolikor ga pričakuje Anglija od Kanade.

Socialistični list "Vorwaerts" v Berlinu je obelodanil oster protest zoper propagando pangermanskih društev za "Veliko Nemčijo" v nemški armadi. Pangermani razširjajo v armadi zemljevid, na katerem je več kot polovica Evrope v Nemčiji. Na tem zemljevidu je Francija nemška federalna država in Anglija pod nemškim protektoratom. "Vorwaerts" pravi, da s to blazno propagando ne bodo Nemci nikdar dosegli miru.

Ruska provizorična vlada je imenovala grofca Sonjo Panin za pomožnega ministrov v ministrstvu za socialni pouk. To je prva ženska na svetu, ki je imenovana na tako mesto. Da je grofica, nič ne de. Na Ruskem je mnogo aristokratov, ki so bolj demokratični in radikalni od marksa-terega velikega demokrata v Ameriki.

Ruska komisija, ki jo vodi začasni poslanik Bakmetjev, je zadnji teden dospela čez pacifični ocean v Ameriko in se je takoj odpeljala čez Chicago v Washington. Med njenimi člani je tudi več socialistov. V chicagškem mestnem svetu je sodrug Rodriguez predlagal, da se povabi komisija v Chicago. Prepričani smo, da bo tukaj sprejeta z največjim veseljem in ne z manjšim navdušenjem, kakor je bila zadnjic sprejeta francoska komisija.

Iz Avstrije prihajajo fina poročila! Uporne-mu postopanju Čehov se pridružuje sedaj odprt upor Poljakov, ki so sklenili, da glasujejo v parlamentu proti vojnemu kreditu. Sodruga Daszynski je na seji parlamenta izjavil, da je bilo na povelje nemških oblasti več kakor 30.000 Poljakov obesjenih. Češki poslanec Stribrny je upozarjal na enake razmere na Češkem. Neki nemški nacionalist je nato zaklical: "Premalo so rabili vrvi! Vse bi morali pobešati!"

Polagoma se obrača v Avstriji, toda obrača se vendar!

Z Dunaja javljajo, da je cesar Karl sprejnil smrtno kazen dr. Fridrika Adlerja v do-smrtno ječo. Dr. Adler je bil nedavno obsojen na smrt, ker je zadnji jesen ustrelil ministrskega predsednika, grofa Stuerckha.

Kongres vseh svetov delavskih in vojaških delegatov je v nedeljo odobril izgon profesorja Grimma s 640 glasovi proti 121. Obenem je kongres naložil, da se obelodani afera z Grimmom, mirovnim posredovalec Nemčije, z vsemi podrobnostmi.

Španija je odrezana od ostalega sveta že tri dni. Cenzura, kakršne menda še ni bilo, je zakrila vso Španijo in nihče ne ve, kaj se tam godi. Tudi pošte ni bilo nobene že od 9. junija. Zadnja poročila, ki so prišla privatno, so nekaj govorila o novi revoltri in o položaju, ki je ravno tak, kakršen je bil v Rusiji pred revolucijo.

Ženska organizacija "Women's Co-operative Guild" v Londonu je predložila angleški vladi spomenico, v kateri zahteva ministrski oddelek za materinstvo, ki ima skrbeti za delavke ob času porodov.

"Petit Parisien" ima posebno poročilo iz Madrida, da je Španija na robu revolucije. Položaj v Barceloni in severnoiztočnem delu države je skrajno kritičen. Delavci groze z novo stavko. Živila so se podražila v zadnjih treh mesecih za 25%.

Ruska дума je na tajni seji sprejela resolucijo, v kateri ukazuje, da ruska armada takoj prične z ofenzivo proti Nemčiji. "Separaten mir ali zavlačevanje bojev na fronti bi bilo neodpustno izdajstvo napram našim zaveznikom", izjavlja дума.

Ruski svet delavskih in vojaških delegatov je zopet odločno izjavil v novi proklamaciji, da nasprotuje separatnemu miru. Proklamacija je izzvala Avstrijo, ki se na razne načine približuje Rusiji z namenom, da jo pridobi za separaten mir.

Maksim Gorkij, ki zagovarja težnje radikalnih socialistov, kritizira v svojem listu "Novaja Žizn" Wilsonovo noto, ki je bila dostavljena Rusiji, rekoč: "Ako smatrate, da je Nemčija edina odgovorna za to vojno, bodite odkriti in povejte to brez ovinkov, nikad pa ne zavijajte demokratičnih narodov z nejasnostmi. Predsednik Wilson slovesno apelira na vse svobodne narode za sodelovanje. Slišali smo že podobne apele od imperialistov vseh držav in vselej so jim sledile salve topov jeklarskih kraljev."

Nemška vlada je ukazala pobrati zvonove po vseh nemških cerkvah. Hamburg se je pravkar poslovil od svojih znamenitih zvonov in stolpnih cerkva sv. Petra in sv. Nikolaja. Preden so jih sneli s stolpov, so za slovo klenkali eno uro. Vseh zvonov je 93, in bodo pretopljeni dali okrog trideset ton kovine.

Po zgledu evropskih zaveznikov pošlje tudi Japonska komisijo diplomatov v Združene države, ki imajo predvsem seznaniti Ameriko s težnjami Japonske glede na orientalsko vprašanje.

V Kristianiji na Norveškem je mestni svet sklenil, da bo odslej prvi maj zapovedan praznik. Občinski odbor je nato vsled pritiska socialistov sprejel resolucijo, katero pošlje v državni zbor, da naj vlada proglasi prvi maj kot državni praznik. Ta dan naj bodo vse trgovine zaprte in vse delo naj počiva.

Ministrska kriza na Španskem se je rešila s tem, da je Edvardo Dato sestaval novo vlado. Napredek pa to nikakor ni, kajti z njim prihaja zopet konservativna stranka na površje. Četudi ni bila liberalna stranka kdove koliko prida, je imela vendar vsaj nekoliko poguma zoper klerikalizem. Konservativna stranka je pa reakcionar-na v vsakem oziru. Kar se tiče vojne, je Dato izjavil, da bo tudi nova vlada vztrajala na stališču stroge nevtiralnosti.

V nemških poluradnih listih ni bilo še nikdar toliko črnoobrobljenih naznanil o smrti aviatikov, kakor jih je sedaj. Vsak dan je obelodanijen pet do šest, a včasih po deset takih naznanil, kar naravno ustvarja zelo slab vtis na nemško javnost. Naznanila o smrti submarinskih poveljnikov so prenehala v časopisih — najbrže na ukra mornariškega ministrstva, ker jih je bilo zadnje čase že preveč.

ALBATROSI
Na otoku Lajsan blizu skupine Havaj in na manjšem bližnjem otoku je živel pred 20 leti nad poldrug milijon albatrosov, 1909 samo še pol milijona, ker so sicer redkega ptiča prebrstano zalezovali. Od 1909 do 1911 se je število zopet pomnožilo, a Japonci so jih ukradli lausko leto kar pol milijona; sedaj jih je tam samo še 200.000.

JAKO VAŽNO VPRAŠANJE?
"Ali sem že poslal zaostalo naročilo za "Proletarca"?
Še ne!

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE ZVANE "CLEARING HOUSE"

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorom "Clearing Housea". Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzorovanju od uradnikov tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvedene natančno preiščejo stanje vsake banke. Vse gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varščine, vknjizbe in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedene kake slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost in svojih knjigah. Če banka digne špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odzamejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasen dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

Načrt za nadzorovanje bank potem Clearing Housea je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Houseom. Ako je šlo na ali drugi banki slabo vnel panike ali vojske, so ji takoj pri-skočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako vpešen, da so povsod, kjer koli se nabujajo kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Houseom, je pod njegovim nadzorom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet popolnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kadar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bondov.

F. A. Richter
predsednik.
AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE
Blue Island Ave., vogal Loomis in 18. ceste.

oro
Priprepen po načinu, ki ga je rabil star moder menih.
SORO
se je izkazal čudovito uspeš-
no za krče želodcu in
trebuhu, bola vrata, na-
duho, glavobol, izgubo
teka, prehlad v glavi,
itd. itd.
Priredi ga ista kompanija,
ko dela slavni "Pain Ex-
peller" staro vredno sred-
stvo za vdrgnenje.
Pameten človek ima eno
steklenico vedno pri roki
če in čim v vsaki lekar-
nah, li pa pri
F. AD. RICHTER CO.
74-80 Washington Street,
NEW YORK

Central Hotel
Conemaugh, Pa.
Fred. Mosebarger,
LASTNIK.
Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni
in ranočilnik.
Zdravniška preiskava brezplačno—
letni je zdravliva. 1024 Blue Island
Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3
el.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga
sveti belinski naj pije slovesna.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zaslepa za vsa sodišča.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
št. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 2989

Moderno urejena gostilna
VILLAGE INN
s prostranim vrtnom za islete
MARTIN POTOKAR,
Ogden Ave., blizu osmine halmat-
ške postaje, Lyons, Ill.
Telefonska številka: 224 m.

Ako želiš čitati najnovejšo in
dobre novice, potem se naroči na
"Milwaukee Leader" največji so-
cialistični dnevnik vzhodno od
mesta New York. Stane 25c na
mesec. Milwaukee, Wis.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 400 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199

Ena najboljših socialističnih
revij in angleščem jeziku v Ameri-
ki je: "INTERNATIONAL SO-
CIALIST REVIEW." — Izbaja
mesечно in stane \$1.00 na leto. —
Naslov: Int. Soc. Review, 341 N
Ohio St., Chicago, Ill.

MODERNA KNIGOVENIOA.
Okusno, hitro in zredno delo
za privatnike in društva. Sprej-
mamo naročila tudi izven mesta.
Imamo moderne stroje. Niha
cene in poštena postrofta.
BERTJE HOLAK,
1633 Blue Island Ave.,
Chicago, W.
(Adver.)

SLOVENC
pristopajte k
**SLOVENSKEI NARODNI POD-
PORNI JEDNOTI.**
Naročite si devnik "Prove-
ta". List stane za celo leto \$3.00,
pol leta pa \$1.50.
Vstanovljajte nova društva. De-
set članov (ie) je treba za novo
društvo. Naslov za list in za taj-
ništvo je: 2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Naivečja Slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-59 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem
Poljakem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša
posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene po-
trebščine kot zastave, kape, re-
galije, uniforme, pečate in vse drugo
obrnite se na svojega rojaka
F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.
Cenike prejaete zastoni. Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik
MARTIN BARETINČIČ
324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

V teh dnevih velike draginje
bi se moral vsakdo varovati pred boleznijo, ki pomeni velike
izdatke za hišo. Popolna resnica je v pogovoru. "Forewarned
is Forearmed". Slaba prebava glavobol, zguba okusa, splošna
slabost, vsi taki znaki vas opozorujejo, da iščete zanesljivega
zdravila — malo pozornosti vašim črevam, bo vam pomoglo
preprečiti sitne neprilike.

Trinerjovo Ameriško Zdravilno Grenko Vino
je tisto zdravilo, katerega potrebujete v takih slučajih. Isto
izčisti čreva, odstrani zbrano neporabno tvarino, v kateri se
rode in množje razni bacili, pomaga prebavi, povrne okus in
ojači kri in želodec, ki so potem vstanu braniti se pred večino
napadajočih bacilov. aZ gori označene slučajje, nadalje za ner-
vornost, želodčne neprilike pri ženskah ob času življenjske pre-
membe, kakor tudi pri premogarjih in premogarskih okrajih,
itd., je priznano to zdravilo za najboljšo izmed vseh enakih
pripravkov. To vino je pripravljeno iz grenkih zelišč, kore-
nin in lubja, ki imajo znane zdravilne moči in iz čistega, nar-
avnega, močnega rdečega vina. Isto je dobro tudi za najbolj
občutljiv želodec. Cena \$1.00. V lekarnah.

Trinerjev Liniment
vam prinese v hišo pravo družinsko zdravilo. Je nepreskoljiv
za revmatizem in nevtalgijo, je izvrsten pri ponesečenju, za
zviženje, otekline, okrel vrat, itd. Je jako poživljajoč za
utrjene mišice po težkem delu ali dolgi hoji. Cena 25 in 50c
v lekarnah, po pošti 35 in 60c.

Trinerjev Cough Sedative
je najbolj zanesljivo zdravilo zoper prehlade in kašelj, hripa-
vost, vnetje sapnika, nahuho, itd. Cena ista kakor za liniment.
Trinerjeva zdravila so dobila najvišje mogoče nagrade na
mnogih mednarodnih razstavah. Zadnje nagrade: Zalta ko-
lajna—San Francisco, 1915, Grand Prix—Panama, 1916.

JOS. TRINER
kemik izdelovalec,
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

AD. ZAMSKY
Artistični Slovanski
Fotograf
Posebno pozornost za slike novoporočencem.
Obiščite nas, in prepričajte se!
1255 W. 18th St. ved Throop in Allport ulice.